JUTUD ✤ LUULETUSED ✤ KOOMIKSID ✤ NALJAD ✤ MUSTKUNST ✤ RETSEPTID

Hind 2,50€

6/2020

HEA LAPS

KOOLILASTE AJAKIRI

Intervjuu:

Kristel Aaslaid

LASTE LEIUTISED

MUINASJUTTUDE VÕLUMAAILM

KAANEPILT: Olivia Lipartia

Kuidas sinust sai kunstnik?
Joonistada ja maalida meeldis mulle juba väiksena. Kellele siis ei meeldiks? Mu meelest joonistavad väiksena kõik lapsed. Nii et selles osas ei olnud ma mingi erand. Kuid põhikoolis sain aru, et ma siiski erinen – humanitaarainetes olin tugev, kuid reaalained valmistasid mulle suuri raskusi. Ema julgustusel proovisin ja sain sisse Tartu Kunstikooli. Hiljem läksin õppima Eesti Kunstiakadeemiasse stsenograafia ehk lavakujunduse erialale. Teatrikunstnikku minust siiski ei saanud. Hakkasin illustreerima lasteraamatuid. See töö meeldis mulle väga, erinevalt teatri- ja õpetajatööst, sain töötada kodus, omaette, ning veeta rohkem aega mehe ja koeraga.

Millest jutustab seekordne ajakirja kaanepilt?
See H. C. Anderseni muinasjutu ainetel joonistatud Põial-Liisi pilt kuulub meie perefirma Lucky Laika sarja nimega „Must-valged muinasjutud". Kui olin väike, luges vanaema mulle palju kõiksugu lugusid ja muinasjutte ette. Kõik need lood elavad minus siiani koos vanaema hellusega. Tundsin juba ammu, et tahaksin oma armsamaid muinasjutte pildile püüda.

Mida sulle suvel teha meeldib?
Meeldib perega – meil on nüüd ka väike tütar Mika – käia ilusates ja erilistes kohtades, süüa palju jäätist, šašlõkki, kohtuda sõpradega (loodan, et saame teha seda ka sel suvel). Suvi viib mind alati nagu lapsepõlve tagasi, muutun ülemeelikumaks kui tavaliselt ja armastan just suviti lugeda lasteraamatuid. Veel meeldib mulle koguda endasse suve valgust, värve ja lõhnu. Kõik imehead lõhnad on ju just suvel: pärnaõied, värskelt teele pandud asfalt, soe vihm, kibuvitsad, maasikad, arbuus, männimets ja mere erinevad lõhnad.

Head sõbrad!

Kauaoodatud suvevaheaeg ongi käes! Teekond koolisügisest kevadesse on sel aastal olnud igal juhul väga eriline ja pakkunud palju ootamatusi. Teekond on oluline ka muinasjuttudes. Teate ju küll, et kangelane saab loo alguses mõne ülesande ja asub teele, kus kohtab igasuguseid takistusi ja väljakutseid. Loomulikult on ta hea, tark, kaval või osav ning võidab kõik vaenlased ja lugu lõpeb õnnelikult! Muinasjuttudest tulebki lähemalt juttu meie juuninumbris ning lugeda saab esimesi selle aasta Sten Roosi muinasjutuvõistluse võidutöid. Et rada ise on tähtsam kui sihtmärk, sellest räägib oma intervjuus Kristel Aaslaid. Hull Teadlane annab aga nõu, kuidas end võimalike ohtude eest kaitsta!

Soovime teile rõõmsaid radu, mida mööda maailma avastada!

Kätlin Vainola

Joonista esikaas!

Kutsume põhikooliõpilasi joonistama esikaant Hea Lapse septembrinumbrile!

- Mõtle, mis on sinu arvates septembrile iseloomulik ja joonista kaanepilt.
- Arvesta sellega, et kaanel olev pilt on peaaegu ruudukujuline. Pilt peab hiljem sobima mõõtudesse 193 x 210 mm. See võib olla suurem, aga proportsioonid peaksid olema paigas!
- Skaneeri pilt resolutsiooniga vähemalt 300 dpi (s.o vähemalt 2280 x 2480 pikslit). Saada pilt e-posti aadressile **healaps@healaps.ee**
- Või saada pildi originaal meile postiaadressil **Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn**.

Žürii valib välja ühe pildi, millest saab 2020. aasta Hea Lapse septembri kaanepilt.

Lisaks paneb kunstitarvete firma **Skizze** välja auhinnad parimatele kolmes vanusekategoorias: 1.–3. kl õpilastele, 4.–6. kl õpilastele, 7.–9. kl õpilastele.

Konkursitöid ootame **30. juuniks 2020**!

Head joonistamist!

Skizze

HEA LAPS

Koolilaste ajakiri, mis ilmub 1994. aastast.

Väljaandja
SA Kultuurileht

Toimetuse kontakt
Voorimehe 9
10146 Tallinn
Tel 683 3145
toimetus@healaps.ee

Peatoimetaja
Kätlin Vainola
katlin@healaps.ee

Toimetaja
Anna-Magdaleena Kangro
anna@healaps.ee

Keeletoimetaja
Mari Klein

Kujundaja
Vivika Kalt
vivika@healaps.ee

Maketi kujundus
Menu Meedia

Koduleht
www.healaps.ee

Trükk
Aktaprint

Ajakirja tellimine
AS Express Post
www.tellimine.ee
Telefoni teel 617 7717
Välismaale tellimine
KE Ajakirjandus
ajakirjandus.ke.ee

Hind üksikmüügis 2,50

Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile, kes tellis meie ajakirja põhikoolidele!

HEA LAPS 6/2020

Olivia Lipartia

SISUKORD

2 **Mida teha juunis?**
3 **Luule** Jüri Kolk, Tormi Kevvai, Tarmo Vaarmets
4 **Jutt** Hannele Huovi „Keisri pitsat"
5 **Oma sulega**
6 **Intervjuu** Kristel Aaslaid
9 **Konkurss** Minu tulevik
10 **Hull Teadlane** Kas karta või kahetseda?
12 **Muinasjutud** „Elas kord ... "
15 **Kirjalaps** Piibe Jagomägi
16 **Sten Roosi muinasjutuvõistlus**
23 **Sten Roosi muinasjutuvõistlus** Tulemused
24 **Leiutised**
25 **Mustikas**
26 **Mustkunst** Paberrõngatrikk
28 **Osavnäpp** Retseptivoldik
30 **Test**
32 **Kokka ise!** Pestomakaronid
33 **Lasteekraan**
34 **Nuputamine**
35 **Ristsõna**
36 **Järjehoidja**
37 **Koomiks** Dr Tindipleki töötuba
38 **Naeru-uss**
39 **Siit ja sealt**
40 **Hea Lapse klubi**
Postritel kodukakk ja metskits

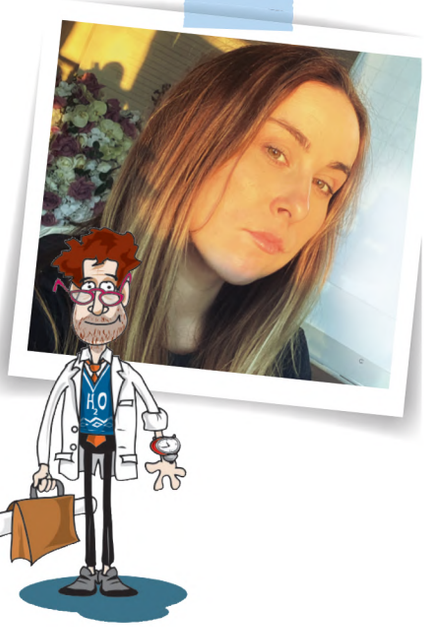

Mida teha juunis?

TEE SUVEKS PLAANE!

Tore on lõpuks lihtsalt olla ja nautida kohustustest vaba elu. Aga et suvi päris niisama mööda ei veereks ja igavaks ei muutuks, mõtle, mida lahedat tahad sel suvel teha! Võib-olla tasuks nüüd pidada päevikut, püüda kala, kirjutada raamat või õppida vilistama?
Kirjuta oma mõtted üles ja võta nimekiri suve lõpus välja, siis saad vaadata, mis teoks sai.

LILLEPÄRG

Jaanikuus on valged ööd, loodus õitseb ja rõõmustab! Punu jaanipäevaks endale või sõbrale üks suveõitest pärg. Kui pärjapunumise tehnikat veel ei oska, siis uuri vanematelt või internetist, kuidas see käib. Pärast kandmist võid jätta pärja puuoksa külge kuivama ja suve meenutama!

HERBAARIUM

Kogu taimi, mis tunduvad huvitavad. Kuivata need vana raamatu või ajalehe vahel, mis on raskuse all, ning kleebi taimed vihikusse või paberile. Uuri välja taime nimi ja kirjuta juurde. Nii paned alguse oma herbaariumile ehk kuivatatud taimede kollektsioonile.

Fotod **Adobe Stock**

Joonistas **Joonas Sildre**

MUUL, SUUNAMUDIJA SUUNA MUDIJA

Jüri Kolk

Üks suunamudija kord sudis ühte muula,
kuid ega muul siis igaüht ei kuula!
Ta seisab paigal. Hea, kui püsib vakka,
ei hakka lärmi lööma. Ei löö üles takka.

See muul on oma lauluhääle pärind eeslilt,
ei kiida heaks ta ühtegi uut reeglit,
kui tunneb, et ta elustiil on ohus,
siis hakkab vastu. See on muula kohus.

Nüüd suunamudijat ei enam keegi kuula,
sest ta ei suutnud mõjutada muula.
Üht tõde veel on tunnistada vaja:
muul näitas meile kätte õige raja.

ISESEISEV ISIK

Tarmo Vaarmets

Iseseisev isik
seisab keset põldu.
Ei ta küsi laenu
ega võta võlgu.

Teiste arvamused
kuulamata jätab.
Aega käes on laialt,
kuhugi ei tõtta.

Puudust eal ei tunne
söögist ega joogist.
Sõltuvust tal pole
kohvist ega koogist.

Ei ta aja taga
kuulsust ja suurt raha.
Palka oma töö eest
sentigi ei taha.

Seisab keset põldu
visalt aasta ringi.
Pükstel puudu nööbid,
jalas pole kingi.

Seljas vana pintsak,
rohkem ei tea tahta.
Hernehirmutiseks
hüüab teda rahvas.

RÄHN

Tormi Kevvai

Väike rähn läks ähmi täis.
Maailm ähmasena näis.
Taevas pilves, hommik hale.
Päeval pöörab vihmale.
Nuuksus nukralt väike rähn,
silmaveega kadus rähm.
Pilti muutis selge silm.
Hõissa, imeilus ilm.

KEISRI PITSAT

Tekst **Hannele Huovi**
Illustratsioon **Triinu Kree**

Oli kord keiser, kelle riik oli täielik ime. See oli igapidi õitsev ja täiuslik, kõik tegid tööd üksmeeles ja rahus üksteise heaks. Keisririik polnud eriti jõukas, varakambrid olid tühja täis: ei olnud kalliskive, ei kulda ega karda. Seevastu põllud andsid maisi, viinamarju ja nisu, viljapuud nõtkusid pirnide ning kollaste, roheliste ja punaste õunte ja virsikute all, ploomisuguste puuviljade korjajail mahl lausa voolas mööda sõrmi ja suunurki.

Keisririigis lauldi ja tantsiti, aga kui keegi oli juhtumisi riiutujus või kurb, hakati teda kohe lohutama ja hellitama, nii et ta enam ei jaksanud riidu kiskuda, sest mõnules, kui tema pead sügati, varbaid hõõruti ja talle sõbralikult ja lõbusalt sosistati. Palees jooksis ringi ka pisike printsess, kuldkroon peas, pisipisikesed varbad ja pisipisikesed sõrmed täis kuldsõrmuseid ja -võrusid.

Elu riigis oli nii hea ja õnnelik, kui veel olla saab. Keiser valitses rahulolevalt oma palees. Ja et ta valitses, siis olid tal troon ja kroon ja valitsuskepp ja riigiõun. Valitsuskepiga sai keiser oma tahet teatavaks teha ja kui ta riigiõuna käes pööritas, seisis tal meeles, et ta on lihtsalt keiser ning päike, kuu ja tähed valitsevad ka keisri riiki.

Aga ühel päeval, kui keiser riigiasju korraldas ja kirjutas tähtsale paberile oma nime, tahtis ta kinnitada allkirja pitsatiga. „Igal keisril on pitsat," mõtles ta endamisi. „Ja pitsat on täiuslik nagu keisri riik. Minu pitsat peab kujutama seda üksmeelt, rahu ja teenimisvalmidust, mis riigis valitseb."

Niisiis kutsus keiser kõiki maa kunstnikke ja käsitöölisi kavandama talle pitsatit, mis kujutaks täiuslikult tema riigi õnne ja rahu. Kogu rahvas võttis tuld! Kõik hakkasid keisrile pitsatit kavandama. Tähtajaks tuli paleesse kottide kaupa ettepanekuid, nii et tühjad varakambrid täitusid kullast, hõbedast ja pronksist, teokarpidest, elevandiluust, kivist ja kalliskividest näidistest ning neis kõigis oli mõni pitsatiks sobiv kujund.

Aga keisrile ei meeldinud mitte midagi. Kujundeis oli nurki ja teravikke, mis ei väljendanud harmooniat. Loomadel olid hambad ja küüned, mis ei rääkinud heatahtlikkusest. Vappidel olid mõõgad ja sõjanuiad, mis ei rääkinud rahust ega läbirääkimistest, aga rahu ja läbirääkimistahe oli keisri meelest valitsemise alus. Kuigi keiser uuris suurendusklaasiga kõiki võistlusele saadetud pitsateid, ei leidnud ta sellist kavandit, mida ta oleks tahtnud oma riigi märgiks vahasse vajutada.

Keiser mõtles pitsati peale ja mängis õueliival väikese printsessiga. Siis jooksis printsess üle niiske liivase künka ja tema taldadest jäid liivasse jäljed.

„Käes!" hüüdis keiser. „Selles jalajäljes on kõik olemas! See on vormilt pehme ja ümar nagu maakamar ja viis väikest teenrit istuvad üksmeeles ja sõbralikult kodusel pinnal. See olgu minu riigi pitsat."

Sestpeale märgistas keiser kõik tähtsad paberid pitsatiga, kuhu oli valatud printsessi väike jalajälg. Ja tõepoolest, jäljes oli täiuslik kooskõla. See jättis imelisi märke üle kogu riigi: saali põrandale, teeradadele, rannaliivale. Ühelgi teisel riigil ei ole paremat pitsatit kui see väikese jalatalla jälg!

Soome keelest tõlkinud **Mare Ollisaar**

APPI, INTERNET LÄKS ÄRA!

„Internetti pole! Mitte kuskil, ma vaatasin igale poole!" röögatas Liisbeth hüsteeriliselt. „Vaata uuesti elutuppa, äkki ta on seal," sõnas Liisbethi ema juba murelikul toonil. „Ei, ma juba vaatasin sinna!" karjus Liisbeth ning oli aru kaotamas. Ta tundis, kuidas tema punastele põskedele kukub tilkhaaval raskeid pisaraid. „Kuhu tal ikka minna on, äkki lippas naabrite juurde? Ma lähen vaatan," sõnas Liisbethi ema ning pani selga erkpunase jope ja sörkis naabermaja poole.

Ka Liisbethi ema võitles pisaratega, kuid selle võitluse oli ta kahjuks juba kaotanud. Tema pärlsinised silmad olid kui eksinud paat keset tormist merd. Ta jalad muutusid iga sammuga nõrgemaks ning mõtted lendlesid kuskil kaugel, kuskil väga kaugel. „No kuidas ma ütlen Liisbethile, et meie pere sümbol ja truu kaaslane on kadunud või hoopiski surnud," mõtiskles ta juba viiekümnendat korda.

„See kentsakas nimi sobis talle valatult ning tõi alati Liisbethile ja ka mulle laia naeratuse näole," proovis ta ajusoppidest helgeid mälestusi leida, et oma tuju paremaks teha, kuid see oli asjatu üritus ning ta puhkes veelgi kõvemini nutma. Ta istus lähima kivi peale, mida märkas, ja vaatas kõrgeid vahtrapuid tuules liikumas. Lootusetuse tunne proovis teda justkui kaisutades salakavalalt lämmatada, kuid sekundi murdosa vältel muutus Liisbethi ema näoilme laiaks naeratuseks, sest väike, aga elektriliselt särtsakas Internet jooksis talle sülle ning limpsas pereema põselt nutetud pisarad.

Rachel Karolin Kunda
Gustav Adolfi Gümnaasium

Minu suvi

Minu suvi tuleb lahe,
vahel võiks ka olla jahe.
Tahaks palju õues olla,
aga pruun ei tahaks olla.
Ootan suve väga, väga,
suvelaule laulan juba.
Päris plaane veel ei tea,
aga vaikselt kokku sean.

Lenna Lii Kuuskla
Kehra Gümnaasium

Joonistas **Siie Grete Klemmer**
Uuemõisa Lasteaed-Algkool

Hea laps

Heal lapsel on päevikus viis.
Hea laps ei jonni siis,
kui emal on raha vähe
ega raiska seda kommide pähe.

Hea laps ei karju, ei trambi,
heal lapsel ei tule krambid.
Hea laps ei hiline kooli
ega unusta minna poodi.

Veel sada asja, mida hea laps ei tee,
kõik meeles ei seisa mul veel!
Küll tahaks ma ise olla hea laps.
Vahest õnnestub, kui saan vanemaks!

Silvia Kronberg
Miina Härma Gümnaasium

RADA ON OLULISEM
KUI SIHTPUNKT

Kuressaarest pärit **Kristel Aaslaid** laulab, näitleb, juhib saateid ja on alati särav! Palusime Kristelil vastata Hea Lapse küsimustele.

Milline koolilaps olid?

Olin kuni 3.–4. klassini selline õpilane, et võtsin kõike lennult. Ei pidanud väga palju kodus lisaks õppima tänu sellele, et sain kiirelt tunni ajal aru ja tehtud. Pärast 4. klassi hakkas see aga mulle kätte maksma, kuna ma ei õppinud kodus õppima – seega ei osanud ma enam õppida ja muutusin laisaks. Sain tunnis ikkagi kähku jaole, aga kui kodus lisa pidi selgeks tegema, siis enam ei osanud. Laiskuseuss elab ka mu sees ja see ei aidanud samuti kaasa. Enamasti olin ikkagi tubli nii

KUNSTI- JA MUUSIKATUNDE ARMASTASIN ERILISELT.

palju, kui viitsisin. Koolis mulle meeldis käia, kuna seal olid sõbrad. Kunsti- ja muusikatunde armastasin eriliselt. Hiljem ka eesti keele tundi.

Milliste huvide ja hobidega tegelesid?

Olin kõigepealt laulukooris, kuna kõik, kellel ei olnud huvialaringi, pidid seal käima. See tüütas kiirelt ära, sest mulle tundus, kuidas kõik seisis ühe koha peal. Et kõik järele jõuaks, pidime pidevalt kordama. Küll aga sain kord elus käia laulukaare all laulmas. Ja see oli megavinge kogemus! Et koorist pääseda, hakkasin käima võrkpallitrennis. Seal meeldis mulle seni, kuni avastasin umbes 11–12-aastaselt enda jaoks tantsukooli Semiir, mis võttis lõviosa mu vabast ajast. Põhikooli lõpus ja keskkoolis tegelesin ka laulmisega, käisin muusikaõpetaja juures laule selgeks õppimas ja võistlemas. Keskkoolis aga tuli juba huvi ise muusikat teha, hakkasime sõpradega bändi tegema.

Kelleks sa lapsena saada soovisid?

Ma olen vist alati tahtnud saada näitlejaks, lauljaks, esinejaks. Väikesest saadik ronisime õega igale poole, mida sai lavaks mängida – autokastid, trepid jne. Laulsime temaga koos kogu aeg Eurovisiooni või Spice Girlsi laule. Muidugi ei puudunud ka tantsukavad.

MA OLEN VIST ALATI TAHTNUD SAADA NÄITLEJAKS, LAULJAKS, ESINEJAKS.

Kuidas sattusid avalikkuse ette?

Tantsukoolis Semiir puutusin ma tegelikult televisiooniga varem paar korda kokku. Esimest korda aga tuli mul võimalus teha kaasa sarjas „Ment", kuna olin paar kuud varem käinud Kassikulla produktsiooni avatud *castingu*'l „Romet ja Julia" seriaali pärast. Sinna ma ei saanud ja esialgu tundus, et sinna ka mu unistus läks. Aga jäin meelde ja ülejäänu, nagu öeldakse, on ajalugu!

Kas oled karjääri planeerinud või on asjad pigem juhtunud?

Tegelikult oli mul Tallinna tulles plaan õppida Balti Filmi- ja Meediakoolis suhtekorralduse erialal. Plaan oli ka selle kõrvalt samade poistega, kellega keskkooli ajal bändi alustatud sai, edasi muusikat teha. Ehk siis töö ja vile oleks koos olnud. Kuidagi juhtus aga nii, et elu võttis natist kinni ja vedas mu tõelise kire juurde tagasi. Ma ei suuda vist kunagi sõnadesse panna, kui tänulik ma olen universumile ja otse loomulikult nendele inimestele, tänu kellele see kõik praegu reaalsus on ...

Oled väga mitmekülgne: laulad, tantsid, juhid saateid, näitled. Kelleks ennast kõige rohkem pead?

Olen alati pidanud ennast amatöörtaidlejaks. Mulle meeldib kõiki neid asju väga teha, sest ma tunnen, et nii on minust kõige rohkem kasu – see on muidugi maitse küsimus, aga ma tõesti tunnen nii. Kõik need tegevused teevad mulle rõõmu ja rõõmus inimene üldiselt nakatab ka teisi.

Kas lavanärv on sulle tuttav? Ja kuidas sellega hakkama saad?

Lavanärv on väga tuttav, usun, et kui lavanärvi ei ole, siis on midagi isegi valesti. Peab olema natuke liblikaid, see hoiab sind tagajalgadel. Ja valmis kõigeks. Tavaliselt saan hakkama nii, et hüppan ja kargan kohapeal ringi, et see kehasse ühtlaselt raputada. Ja siis astun lavale ja see kaob – ilmselt transformeerub laval selleks, mida ma tahan edasi anda.

Kristel: „Emmearmastus läheb ajaga aina suuremaks. Raskel ajal oli mul nii hea meel, et just emadepäevaks lõpuks Saaremaale ema juurde sain! Kui saad, mine kallista oma ema nüüd ja kohe!"

Mattias Naan ja Kristel Aaslaid Eesti muusika-auhindade galal.

KRISTEL AASLAID

- On pärit Saaremaalt. Õppis Kuressaare Gümnaasiumis.
- Mängis komöödiaseriaalis „Padjaklubi" ühte neljast peategelasest. On kaasa teinud ka seriaalis „Ment".
- 2014. aasta sügisel osales TV3 meelelahutussaates „Su nägu kõlab tuttavalt", kus saavutas 2. koha.
- Valiti Eesti meelelahutusauhindade 2015. aasta galal aasta parimaks naisraadiohääleks.
- On laulnud ansamblites Sierra Black ja Avoid Dave.
- Tegutseb koos Tuuli Rannaga ansamblis ÖED.
- Kevadisel koolivaheajal ehitas koos koomikust elukaaslase Mattias Naaniga koju stuudio, kus viisid läbi Delfi „Sisuka vaheaja" saadet.
- Teeb kaasa ansamblis Gram-Of-Fun, mille esimest täispikka albumit võib loodetavasti oodata juba sel aastal!

Milline on sinu tavaline tööpäev?

Mul ei olegi tegelikult tavalist tööpäeva. Iga päev on veidi erinev ja nädala alguses ei ole mul päris täpset ülevaadet, kuidas ma punktist A punkti B jõuan. Vahetevahel on see jube väsitav, sest sellega kaasneb kogu aeg ka mure – kas ja kuidas ma siis ikkagi nädalalõpuni välja vean? Teisalt tuletan endale meelde, et kuidagi ikka saab ja lõppude lõpuks on ju rada olulisem kui sihtpunkt. Hea on see, et praegusel ajal olen hakanud tavapärasest varem ärkama, nii et saan vara hommikust süüa, ja siis on päev kuidagi produktiivsem.

Millist nõu annaksid nooremale iseendale?

Annaksin talle nõu, et kõik möödub. Kõik mis sa arvad, et on raske, ja ka kõik, mis arvad, et on kerge. Naudi seda, mis praegu on. Ja ära põe nii palju. Keskendu endale ja ära kaota ennast musta auku, kuhu sul tegelikult pole põhjust kukkuda. Sa saad hakkama!

NAUDI SEDA, MIS PRAEGU ON. JA ÄRA PÕE NII PALJU.

Kui saaksid maailmas muuta ühe asja, siis mis see oleks?

Muudaksin seda, et inimesed saaksid aru, et me kõik oleme samad. Samade baaseesmärkidega, baasunistustega, baasmuredega. Ehk siis, et me natukene hoiaksime üksteist rohkem. Hästi palju on viha erimeelsuste vastu, isekust. Eriti praegusel ajal. Õnneks on küll ka palju ilusat meis esile tulnud, aga see mis on kole, tundub kohe eriliselt kole ja mõtlematu.

Kuidas muutis kevadine eriolukord sinu elu?

Eks ma olen natuke rohkem mures kui tavaliselt, et mis saama hakkab. Kuid teisalt on mul olnud aega enesesse vaadata ja võib-olla mõista, et need mured ei pea olema nii suured, et kõik läheb alati oma rada pidi. Rahulikum on tohutult, aga ju siis nii ongi praegu vaja.

Mida ootad tulevikult?

Ootan, et need arusaamad, milleni praegu olen jõudnud, jäävad minuga ka peale seda praegust olukorda. Ja ootan, et saaks jälle lavale! Tunnen oma bändidest puudust ja tahaks jubedalt juba jälle esineda. Väike 5-aastane Kristel mu sees on juba päris rahutu selle koha pealt. Haa!

Küsis **Kätlin Vainola**

Fotod erakogu, **Erlend Štaub**/Õhtuleht/Scanpix

Võistlustööd ülemaailmselt kirjutamisvõistluselt, mida korraldab Soomes tegutsev Eestikeelse Hariduse Selts. Seekord oli konkursi teema „Minu tulevik".

OSKAR MESILASTE PLANEEDIL

Kas teate, kus on planeet Buzz, viimaste mesilaste kodu, kus süüakse mett, mesikooki ja juuakse meevett? See on kaugel. Maakeral ei ole ju enam ühtegi mesilast.

Kogu see planeet on mett täis. Politseid on herilased ja skorpionid, mesilane Trump on planeedi Buzz president ja seal elab tulevikus ka mesilane Oskar, kes lahkus Maalt viimasena. Ühel päeval jäävad näljased politseinikud meepotti kinni ja nii saabki Oskar nautida mesimagusat elu tulevikus.

Mesilane Oskar kuulis kord tarka mõtet, mida ütles Leelo Tungal: „Kui siin Eestis midagi muutub, siis tulevikus, tänu tänastele lastele."

Planeedi Buzz päästab aga poiss Oskar, kes muutus mesilaseks.

Oskar Sellenberg, 9-aastane
Puolimatka kool

Joonistas **Saara Sein**, 8-aastane
Tallinna Toomkool

TULEVIK

Ma tahaksin leiutada abivalmi roboti, kes aitaks kõiki vaeseid, töötuid ja kodutuid. Ta annaks vaestele raha ja süüa. Ta jälgiks nende tulevikku.

Selle roboti juures on eriline see, et ta võib muunduda inimeseks, loomaks või putukaks. Moondumise abil ta jälgiks inimesi. Kui robot oleks mesilane ja näeks, et keegi teeb mõnele loomale või inimesele haiget, ta läheks ja nõelaks teda. Kui robot oleks koer, siis ta hauguks ja hammustaks. Kui kass, siis küünistaks. Ta oleks kõikide päästeingel.

Kõik vargad kardaksid seda robotit, sest ta näeb kõike.

Teeksin neid roboteid palju, et kõik inimesed saaksid normaalselt elada. Neid peaks olema miljoneid, et kõikide elu paremaks ja mugavamaks muuta.

Paljud inimesed surevad näiteks selle pärast, et on haiged. Mõni võib karta surma, lähedastele võib see olla väga kohutav, sest neil on kõige raskem sellest üle saada. Siis tuleb päästeingel ja aitab sellel inimesel elust positiivsemalt mõelda. Ta aitaks inimesel surmahirmust üle saada ja rahu leida.

Päästeingel oskaks aidata inimesi, kes on ohtlikus olukorras. Ta tuleb appi liiklusõnnetuses või ära eksimisel. Näiteks kui laps läheb emaga poodi ja eksib ära. Poes eksimine on kergem, sest seal on inimesi, kes oskavad sind aidata. Aga kõige hirmsam on metsas ära eksida. Metsas ei ole kedagi peale sinu. Kui see mets on aga suur, siis see võib olla väga ohtlik. Mitte ainult sellepärast, et sa ei tea, kus sa oled, vaid ka sellepärast, et seal võib olla ohtlikke loomi. Ja siis tuleb päästeingel appi. Ta tunneb hädasolija hirmu, nii ta teab, kuhu appi minna.

Ma mõtlesin selle päästeingli lapsepõlves välja, et maailm muutuks paremaks. Kui ma suureks saan, siis tahan ta valmis teha. Selle roboti teeksin esimesena iseendale. Tulevikus ta ei ole ainult minu päästeingel, temast saab minu sõber.

Grethel Laur, 11- aastane
Vierumäe kool

Mida tähendab, et miski on ohtlik?

Ohtlik on miski, mis võib meid kuidagi kahjustada. Kuigi igas tegevuses on ilmselt mingi oht olemas, on oluline aru saada, kui suur on võimalus, et midagi läheb valesti ning milline kahju sellega kaasneks. Näiteks on ideeliselt võimalik ka lihtsalt kõndides kuidagi eriti halvasti komistada ja end vigastada, kuid oht on tunduvalt suurem, kui maas on libe jää (võimalus kukkuda on suurem) või kui kõnnime kitsal ribal kalju serval (kukkudes oleks kahju väga suur).

KAS KARTA VÕI KAHETSEDA?

Miks me tunneme hirmu/ohutunnet?

Hirmutunne on vajalik osa elust, mis aitab vältida tervise, esemete ja meile kallite inimeste asjatut kaotust. Hirm hoiab meid võtmast liiga suuri riske. Minu jaoks on huvitav mõelda, et inimesed elavad üldiselt teadmisega, et kuigi ohud on päris ja teiste inimestega juhtub halbu asju, siis minuga ju ei saa midagi juhtuda. Selline usk on isegi vaimse tervise kohalt kasulik! Õnneks on selle tasakaaluks hirm, mis hoiab meid suuri rumalusi tegemast, kuid me peame ka ise õppima, et teada, mida on vaja karta ja mida mitte.

Hull Teadlane
Tartu Ülikooli
muuseum
hullteadlane.ut.ee

Jugapuu marjad näevad küll ahvatlevalt punased välja, kuid nende sees olevad seemned on väga mürgised.

Millal ei ole ohu tundmine kasulik?

Kui hirm on väga suur ning tekib millestki, mis ei ole nii suurt ohutunnet väärt, siis kutsutakse seda foobiaks. Kõige tavalisem foobia on agorafoobia, ehk hirm avalike kohtade või selliste kohtade ees, kust ei ole lihtne põgeneda. Foobia võib olla aga sisuliselt ükskõik mille vastu: näiteks ornitofoobia on hirm lindude ees ning aviofoobia on hirm lendamise ees. Mõni tavaline kasutu hirm siiski foobia alla ei lähe. Näiteks hirm teiste inimeste ees rääkida on väga paljudel, kuid see hirm tuleb enamasti sellest, et me pole selles veel eriti head. Aga meistriks saab vaid harjutades, nii et soovitan võimalusel alati esineda, sest terve elu karta pole mõtet.

Kuidas end ohtude eest kaitsta?

Kõige parem kaitse tavaliste ohtude eest on arusaamine, et reeglid, millest olete ilmselt kõik kuulnud, ei ole asjata olemas. Teate ju küll, et enne autotee ületamist tuleb peatuda, vaadata ja veenduda: kas auto tuleb, on sind märganud ja hoo maha võtnud. Tõenäoliselt ongi liiklus kõige suurem oht, millega iga päev kokku puutume. Autod on rasked ning kiired, mis tähendab, et neis on väga suur mehaaniline energia, millega te mingil juhul pihta saada ei taha. Ka on väga ohtlik kõrgelt kukkumine. Teistest ohtudest tooksin eraldi välja ujumise, sest lämbumine toob surma päris ruttu, kui juures pole kedagi, kes teid päästa oskaks. Ning metsas tasub hoiduda ära eksimisest ja tundmatute asjade söömisest.

Kokkupõrke tugevus

Kujutame korraks ette halba olukorda, kus inimene sõidab jalgrattaga nurga tagant autoteele ning auto sõidab talle otsa. Liikuvatel asjadel on kineetiline (liikumise) energia ning seda arvutatakse valemiga: kineetiline energia = pool massist (kui palju inimene kaalub) korda kiirus korda kiirus (kiirusega korrutatakse kaks korda, selle kohta kasutatakse üldiselt väljendit kiiruse ruut, mis tähendab kiirus korda kiirus). Kui kasutame seda valemit auto puhul, mis kaalub umbes 1,2 tonni (tavalise auto kaal) ning liigub kiirusega 50 kilomeetrit tunnis ehk 13,9 meetrit sekundis, siis auto kineetiline energia on 1200/2 * 13,9 * 13,9 = 115 926 njuutonit, mis on umbes nagu teie otsas istuks kaks Aafrika elevanti või teie peale oleks laotud üksteise otsa 120 diivanit. Õnneks ei saa inimene tegelikult kogu auto kineetilise energiaga pihta, kuid samas lisanduvad näiteks vigastused, mis tekivad, kui ta pärast õhulendu uuesti asfaldile kukub.

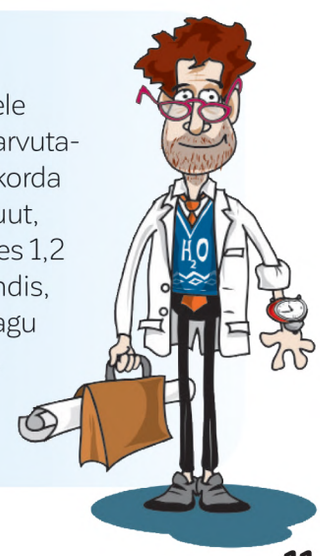

Fotod **Adobe Stock**

Muinasjutunäitus „Elas kord..." on ERM-is avatud 2021. aasta kevadeni. Lisainfo www.erm.ee

„ELAS KORD ..."

See on kõigile tuntud algussõna. Sellest algab muinasjutt. See on väikelapse une-eelne rõõm. See on vanavanema uinutav hääl või Vikerraadio õhtujutt kõrvaklappidest. Olgu ta kui tahes pikk, jääb ta ikkagi lühikeseks. Alati mangutakse lisa. See näitab, et muinasjuttudel on võime kuulaja endasse haarata.

Kui raamatuid veel polnud ...

... ja inimesed ei rännanud lennukitega mööda ilma ringi, olid muinasjutud mõeldud täiskasvanutele ja noortele. Rändurite ja jutuvestjate abil liikuvad lood pajatasid ebamaistest kohtadest, olevustest, imeesemetest ja juhtumistest. Iga jutuvestja täiendas lugu, et see oleks köitev.

Need lood polnud pehmed ega õnneliku lõpuga. Seal oli vägivalda ja koledusi ning kangelane koos kaaslastega võis hoopistükkis hukka saada.

Mõni tolleaegne muinaslugu võib tänapäeval arusaamatuks jäädagi, sest inimeste maailmatunnetus on muutunud.

Vanasti elati rohkem kooskõlas loodusega

Paljud rahvad (ka eestlased) uskusid esemetel olevat hinge. Nii võisid kivid või puud muinaslugudes hädasolijale nõu anda ja loomade-lindude keele mõistmine omistati neile inimestele, kes loomadega hästi toime oskasid tulla. Muinaslood mehest, kes teadis ussisõnu, või naisest, kes kaarna õpetust kuulda võttis. Või noormees, kes sai isalt päranduseks kassi, kes oskas rääkida ja omanikust lõpuks rikka mehe tegi.

Tol vanal ajal oli muinasjuttude vestmisel palju eesmärke – ühed lood valmistasid noori ette tulevaseks eluks. Tüdrukuid õpetati olema abivalmid ja töökad, mitte upsakad, isekad või laisad. Noormehi näidati vaprust ja julgust nõudvates olukordades.

VANAL AJAL OLI MUINASJUTTUDE VESTMISEL PALJU EESMÄRKE.

Teised lood võimaldasid kuulda ja aimu saada kaugetest maadest ja veidratest kultuuridest. Teame ju küll: seitsme maa ja mere taga ... Need olid omamoodi reisikirjad tolle aja paiksetele kuulajatele. Tihti läks neis juttudes keegi laia maailma õnne otsima,

aga leidis selle lõpuks kodukülast. Vahest üritati nende lugudega vaigistada inimese soovi selle järele, mida tal ei ole või mida on võimatu saada, ning juhtida tähelepanu, et õnn võib peita end siinsamas kodus tööd tehes ja ausat elu elades.

Kolmandaks võisid jutud seletada mõnd nähtust. Uppumist seletati näkkidega, eksimist udu- või metshaldjatega. Sedamoodi tekkisid ka loomamuinasjutud, et lastele seletada, miks kass hiirt taga ajab või miks rebasel sabaots valge on. Kui kusagil põua tõttu juhtus kuivama järv, võis see anda põhjuse lugudele rändavatest järvedest. Need on seletavad lood ehk muistendid (minu isiklikud lemmikud!).

Lihtsalt meelelahutus

Kas teate kuulsat raamatut „1001 ööd", mis koondab Aasiast ja Lähis-Idast pärit muinaslugusid? Selle kogumiku raamjutustus räägib orjatarist, kes selleks, et valitseja kurjust ohjeldada, jutustas talle igal õhtul ühe muinasloo. Ja nii 1001 ööd järjest.

Paljude Disney filmikompanii abil väga tuntuks saanud lugude algversioonid on pärit just nimelt sellest kogumikust. Nende hulgas on näiteks „Aladdini imelamp", „Ali-Baba ja nelikümmend röövlit", „Tuhkatriinu" jt.

Tänapäeval on muinasjutt laste pärusmaa. Raamatupoed on täis kauni kujundusega muinasjuturaamatuid. Vägivaldsed muinasjutud on kirjutatud „pehmeks" ja enamasti on lõpp õnnelik.

Muinasjutte, mis ei põhine vanadel lugudel, nimetatakse kunstmuinasjuttudeks. Kuulsaim kunstmuinasjuttude autor on Hans Christian Andersen, kelle sulest on tuntuks saanud sellised lood nagu „Väike merineitsi", „Kuninga uued rõivad" või „Printsess hernel".

MUINASJUTTE, MIS EI PÕHINE VANADEL LUGUDEL, NIMETATAKSE KUNSTMUINASJUTTUDEKS.

Milleks vajame muinasjutte?

Muinasjutuline pidu, muinasjutuline kleit ... Need väljendid näitavad, et muinasjutt aitab meil unistada ja unistustest rõõmu tunda. Muinasjutuline kleit sünnipäevalapse seljas tekitab õnnetunde ja võimaluse ennastki samastada lemmikmuinasjutust pärit tegelasega. Unistused on meie võimaluste piir.

Küll aga soovitan olla ettevaatlik väljendi „muinasjutuline elu" kasutamisega, sest muinasjutus võis kangelase elu olla üpris närune ja täis rasket vaevarikast tööd või katsumusrohket teekonda.

MUINASJUTUD AITAVAD LUUA KUJUTLUSPILTE JA ERGUTAVAD FANTAASIAT.

Muinasjutud aitavad luua kujutluspilte ja ergutavad fantaasiat. Kõigil on oma ettekujutus uhkest kuningalossist, viletsast hurtsikust või sellest, milline on elu seitsme maa ja mere taga. Muinaslugude peategelastel on täita oma roll. Vapper muinasjutukangelane ja heatahtlik muinasjutukangelanna tekitavad lastes soovi nendega samastuda. Pange tähele, kuidas karnevalipoest ostetud krooni pähe pannes muutub kohe ka lapse olek ja käitumine – kuninglikuks.

Muinasjutud on kõigile

Muinasjutud aitavad lastel aru saada maailma toimimisest – lihtsatest asjadest, heast ja kurjast. Aga oma mitmetähenduslikkusega on nad olulised kaaslased ja teejuhid igas vanuses inimestele. Kahjuks ei ole palju täiskasvanuid, kes endale õhtulugemiseks klassikalise muinasjuturaamatu voodisse kaasa võtaks.

Näitus muinasjuttudest on avatud Eesti Rahva Muuseumis ja mõeldud nii täiskasvanutele kui ka lastele. Tulge ja asuge teele mööda muinasjutukangelaste radu, kohates kõike seda, mida nemadki!

Tekst **Katrin Sipelgas**
Näituse „Elas kord ..." kuraator/kunstnik
Fotod **ERM**

Aadu, Beedu, Ceedu ja Deedu kalalkäik

Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu läksid ükskord kalale,
läksid üle seitsme mäe nad, üle soode, rabade.
Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu läksid läbi linnade,
läksid läbi metsade ja läbi vallikraavide.

Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu läksid aina edasi,
vahel ikka heitsid mõne kurva pilgu tagasi.
Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu jalad olid väsinud,
uni tikkus juba silma, riided olid räsitud.

Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu jõudsid lõpuks pärale,
aga neil ei pakkund enam huvi kalapüüdmine.
Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu kala siis ei püüdnudki,
seadsid oma sammud ümber, läksid koju tagasi.

Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu läksid koju tagasi,
ületasid üheskoos nad mägesid ja rabasid.
Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu läksid läbi linnade,
läksid läbi metsade ja läbi vallikraavide.

Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu läksid aina edasi,
vahel ikka heitsid mõne kurva pilgu tagasi.
Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu jalad olid väsinud,
uni tikkus juba silma, riided olid räsitud.

Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu jõudsid lõpuks koju siis,
heitsid kohe pikali ja natukene magasid.
Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu tüdinesid puhkusest,
läksid jälle kalale nad, silmad punnis uhkusest.

Kui Aadu, Beedu, Ceedu, Deedu ära pole surnud veel,
kõnnivad nad siiamaani sedasama pikka teed.

Kirjutas ja joonistas **Piibe Jagomägi**
Tartu Kesklinna Kool, 5.a klass

EESTI KEEL JA UUED SÕNAD

Elas kord üks tüdruk nimega Eesti Keel. Imelik nimi see küll on, aga pange tähele, mõnel inimesel ongi veider nimi. Neiu elas mere lähedal kesk soid ja metsi. Tema sõnavara oli ainult kodukohaga seotud ja ta oskas vähe sõnu, nagu näiteks „ema", „isa", „maa", „kodu", „mets". Tütarlaps tundis ennast üksildasena ja lootis leida peiu, kes veedaks temaga eluaja ning elaks neiuga õnnelikult palju aastakümneid.

Eesti Keel oli hakkaja ning ta saatis igasse ilmakaarde kasetohust torbikute sees kirjad, lootes, et vähemalt paar noormeest tuleb teda vaatama ja ehk leiab nii elukaaslase. Kirjas palus ta igaühel endale midagi üllatavat pakkuda. Neiu jäi ootele, ehkki ta väga lootusrikas polnud.

Kohe järgmisel päeval koputas keegi tema uksele. Neiu läks ust avama. Seal seisis nägus soome noormees. Nad vestlesid veidi ja poiss rääkis, et tema õde leidis kasetorbiku ning tõi selle vennale, et asjandust avada. Poiss rääkis veel Eesti Keelele, et soovis teda üllatada ning tema soosingut leida. Tütarlaps ei saanud pooltest sõnadest aru ja kehitas lihtsalt õlgu ning päris sõnade tähendusi. Poiss seletas talle sõnu nii, nagu vähegi oskas. Kuna piigale meeldis õppida, siis oli ta päris õnnelik, et

Illustratsioon **Kertu Sillaste**

uusi sõnu teada sai. Eesti Keel tänas poissi ja andis teada, et tahab veel mõelda ning saatis noormehe koju. Ilus oli see poiss ju küll, kuid kas kaasaks sobis – seda neiu veel ei teadnud.

Teisel päeval pärast kirjade saatmist kõlas taas tema uksel tugev koputus. Tüdruk avas ettevaatlikult kodukoja ukse. Seal seisis pikk vene noormees. Tema oli tulnud korviga. Enne, kui neiu jõudis sõnagi suust välja öelda, lausus poiss, et korvis on puravikke ja riisikaid. Kaelast võttis ta paar präänikuketti. Eesti Keel võttis tagasihoidlikult korvi vastu, rääkis noormehega ja seegi kord soovis ta endale veidi mõtlemisaega. Poiss lahkus ja piiga viis korvi ning präänikud kööki. Võõrad sõnad ei jäänud kohe meelde. Praanik, prääniik – jaa, prääniik! Eesti Keel proovis maiustust ja arvas, et vast seda tähistatigi sõnaga „prääniik". Tüdruk piilus veel kord korvi ja silmas seal kahte sorti seeni, ühed kollakad ja teised pruunid. Eesti Keel aina mõtles, kumb on puravik ja kumb riisikas. Lõpuks ta pani pruunile seenele selle järgi nime, et puravik algab samuti P-tähega nagu pruun ja kollasest seenest sai siis riisikas.

Kolmandal päeval kostis Eesti Keele ukse taga jälle kobinat. Neiu oskas juba arvata, et tõenäoliselt on see kosilane. Ta avas ukse. Seal tammus blond rootsi noormees, käes ämber kaladega. Poiss andis ämbri tüdrukule. Ta tutvustas neiule mereelu, jutustas seal elavatest räimedest ja näkkidest. Tüdruk oli väga huvitatud merest ning selles elavatest loomadest, kuna temagi elas ju mere lähedal. Kahjuks pidi ta poisil ikkagi lahkuda laskma, kuna abikaasa leidmine polnud mingi tühine asi ning kiirustada sellega ei tohtinud.

Neljandal päeval kõlas Eesti Keele ukse taga samuti kõva kobin. Jällegi läks neiu ust avama, seal seisis saksa noormees. Ta rääkis piigale tundide kaupa jutukesi tundmatust elust. Poiss jutustas tüdrukule, kuidas kunagi elati lossis, kus kõndisid ringi härrad, prouad ja preilid. Veel rääkis ta kloostritest ja munkadest. Neiule väga meeldisid poisi lood, kuid lõpuks pidi ta noormehe siiski minema saatma, põhjenduseks jällegi see, et ta pole veel päris kindel, keda kaaslaseks valida.

Viiendal päeval kostis vastu ust lausa lajatus. Eesti Keel avas naeratades ukse. Seal seisis noor läti mees, kel oli kaasas kass. Noormees muudkui kordas, et kõuts ja kõuts. Eesti Keel ainult muigas arusaamatu jutu peale. Neiu paljaid jalgu märgates võttis poiss kotist pastlad ja ulatas need tüdrukule. Jälle kordas ta: „Pastlad, pastlad." Piiga ei teadnud, mida nende lootsikutega peale hakata ning poiss näitas, et need tuleb jalga panna. Neiu tänas ja lasi tal minna.

Paar päeva kosilasi ei tulnudki ja oligi nii, et kõik, kes olid kirjad saanud, olid juba käinud. Neiu hakkas siis mõtlema, kes ja kust tema abikaasaks võiks saada. Ta mõtles ja mõtles, kohe mitu päeva. Vahepeal uuris kinke ja mõtles veel. Lõpuks jõudis Eesti Keel otsuseni, et ta ei valigi endale meest, vaid jääb lihtsalt elama sinna, kus on talle tuttav maa.

Eesti Keel jäi küll vallaliseks ja hoidma Maarjamaad, kuid uusi sõnu tuli keelde palju, nagu puravikud, räimed ja näkid, loss ning klooster, kõuts ja pastel. Aja jooksul lisandus sõnu veelgi.

Helen Carmel Boyers
Palivere Põhikool

ANTIIGIPOEST OSTETUD KELLUKE

Kalevipoeg elas Jõgevamaal ilusas majas koos ema Linda ja vendadega. Kalevipoeg oli tugev ja uudishimulik poiss. Ema sõnul suri isa enne Kalevipoja sündi.

Lähenemas oli ema sünnipäev ja Kalevipoeg otsustas kinkida talle midagi erilist. Kuna emale meeldisid antiiksed asjad, seadis Kalevipoeg sammud lähimasse antiigipoodi. Poes ringi vaadates, hakkas talle silma üks kuldne kelluke. Selle kellukese üle on emal kindlasti hea meel. Kalevipoeg ostis kellukese ning läks koju.

Kodus hakkas ta kellukest pakkima ning äkki kuulis tasast häält. „Aita mind, aita mind!" Kalevipoeg läks ukse taha vaatama, kas vennad hüüavad teda appi, aga seal polnud kedagi. Tulnud tuppa tagasi, kuulis ta uuesti tasast häält. Kuulates tähelepanelikult, sai Kalevipoeg aru, et see hääl kostab kellukese seest. Ta võttis kellukese kätte ja vaatas sisse. Oh üllatust! Kellukese sees kükitas härjapõlvlane. Väike mehike kordas uuesti: „Aita mind, aita mind. Tahan minna koju Piusa koobastesse. Mind ootavad seal teised härjapõlvlased ja sõbrad nahkhiired. Kahjuks kadus mu kellukesel võlujõud. Kui sa mind aitad, siis täidan ühe su suurima soovi."

Kalevipoeg mõtles, et tal on küll üks suur soov. „Aitan sul tagasi koju saada, kuid see pole väga lihtne. Pean võtma salaja vendade ATV."

Kalevipoeg ja härjapõlvlane asusid teele. Jõudnud Vastseliina, tegid nad peatuse, et pisut keha kinnitada. Kõhud täis, otsustati edasi sõita, aga ATV ei käivitunud enam. Kalevipoeg küsis kohalike elanike käest, kus on lähim autoparandus, ja lükkas ATV sinna. Kahjuks oli ATV-ga juhtunud midagi salapärast. Remondimees Varrak püüdis parandada, kuid tulutult.

Kalevipoeg otsustas teekonda jätkata Lennukinimelise paadiga, millega nad sõitsid mööda Piusa jõge. Härjapõlvlane tänas Kalevipoega ja ütles, et nüüd ta täidab lahke aitaja suurima soovi.

„Mis on sinu soov?"

„Tahan väga-väga näha oma isa Kalevit. Kuigi ma tean, et ta on surnud."

Härjapõlvlane ütles: „Kui sa jõuad koju, siis ootab sind seal isa ja te saate kõik rõõmsasti ema sünnipäeva tähistada. Et sa olid nii lahke minu vastu, aitan ma sind kiiresti koju tänu taastunud võlujõule."

Väike mehike helistas kellukest ja Kalevipoeg oligi kodus. Ka remonditud ATV potsas õuele.

Kodus ootasid teda rõõmsalt ema ja vennad, öeldes: „Meie isa Kalev ei olegi surnud. Isa ütles, et ta oli elanud terve selle aja Soomes ja töötanud seal ehitajana."

Ime oli sündinud. Kalevipoeg kallistas isa, pühkides samaaegselt pisaraid. Ainult tema teadis, kuidas see ime sündis.

Kui nad veel surnud ei ole, siis elavad nad õnnelikult siiamaani kõik koos.

Rico Klaanberg
Võru Kreutzwaldi Kool

HEA LAPS

KÕIGILE AJAKIRI

Foto **Adobe Stock**

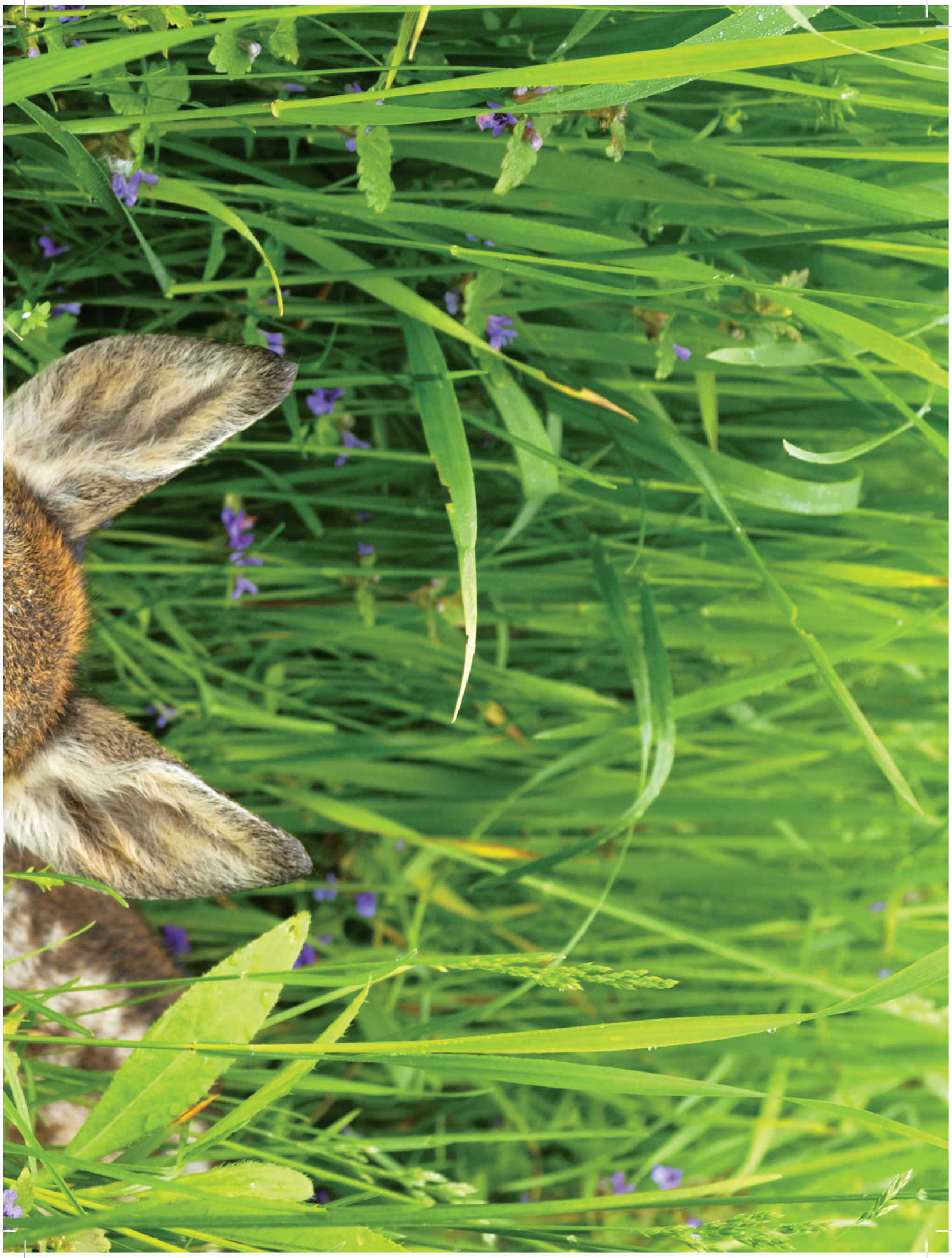

Foto **Adobe Stock**

STEN ROOSI MUINASJUTU-VÕISTLUSE VÕITJAD

Lõppenud on 28. Sten Roosi muinasjutuvõistlus! Võistlusele saadeti 367 muinasjuttu. Žüriil, millesse kuulusid võistluse algatajad **Ann** ja **Ants Roos**, lastekirjanduse uurija **Krista Kumberg**, **Liis Sein** ja **Ülle Väljataga** Eesti Lastekirjanduse Keskusest, **Risto Järv** Eesti Kirjandusmuuseumist ja **Kätlin Vainola** ajakirjast Hea Laps, oli teha raske, kuid põnev töö. Võistlustööd olid heal tasemel ning näitasid autorite soravat jutuvestmisoskust. Välja anti kolm peapreemiat ja hulganisti eriauhindu.

1. koht: Helen Carmel Boyers, Palivere Põhikool, 7. klass („Eesti keel ja uued sõnad")
2. koht: Ell Juhani, Tallinna Mustamäe Gümnaasium, 3. klass („Banaanipoiss")
3. koht: Rico Klaanberg, Võru Kreutzwaldi Kool, 5. klass („Antiigipoest ostetud kelluke")

ERIAUHINNAD:

Haapsalu linnavalitsuse auhind: **Gloria Luisa Eberle**, Haapsalu Põhikool, 6. kl
Lääne Elu auhind: **Irene Luiga**, Palivere Põhikool, 5. kl
Läänemaa Keskraamatukogu auhind: Matthew Alan Boyers, Palivere Põhikool, 9. kl
Hea Lapse auhind: **Mirtel Kuuse**, Võru Kesklinna Kool, 8. kl; **Kärt Pankov**, Vändra Gümnaasium, 8. kl; **Marta Roosme**, Türi Põhikool, 5. kl; **Kaur-Rander Kaljuvee**, Väike-Maarja Gümnaasium, 4. kl; **Kaisa Goldberg**, J. V. Veski nim Maarja-Magdaleena Põhikool, 6. kl ; **Matthias Yorke Miss**, Ristiku Põhikool, 8. kl
Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivi auhind: **Liisgren Loigom**, Tallinna Pääsküla Kool, 5. kl
Eesti Lastekirjanduse Keskuse auhind: **Tui Tuul Sikk**, Tallinna Kivimäe Põhikool, 6. kl; **Hege-Lee Pielberg**, Järveküla Kool, 8. kl; **Ivar Naar**, Türi Põhikool, 9. kl; **Triinu Kree**, Viljandi Kesklinna Kool, 8. kl; **Joel-Matis Ungru**, Tallinna Järveotsa Gümnaasium, 6. kl; **Lotta Hõrak**, Võru Kesklinna Kool, 8. kl
Leelo Tungla auhind: **Karoliina Lääne**, Palivere Põhikool, 9. kl
Eesti Politseimuuseumi auhind: Kristin Lääts, Viljandi Jakobsoni Kool, 5. kl

ŽÜRIILIIKMETE AUHINNAD:

Rooside auhind: **Sten Erik Tannebaum**, Paikuse Põhikool, 5. kl; **Karola Marist**, Türi Põhikool, 5. kl; **Mai-Liis Vikman**, Oru Kool, 8. kl
Krista Kumbergi auhind: **Reinhold Rebane**, Pärnu Vabakool, 5. kl
Liis Seina auhind: **Mia-Mai Kalda**, Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasium, 8. kl
Ülle Väljataga auhind: **Raili Stina Reidla**, Aegviidu Kool, 9. kl; **Kamilla Elise Teesalu**, Saverna Põhikool, 7. kl

Palju õnne preemiasaajatele!
Aitäh kõigile osalejatele ja nende juhendajatele!
Valik uusi muinasjutte ilmub nii selles kui ka järgmistes numbrites.

Motoriseeritud hernehirmutis

Otto Seppel, Ruudi Seppel
Pärnu Vanalinna Põhikooli
5.a klass ja 2.a klass

Meil on aias väike maasikapeenar. Igal aastal on sama probleem – täpselt siis, kui maasikad valmis saavad, nokivad linnud kõige punasemate maasikate küljest tükke. Oleme kasutanud võrku, kuid siis jääb aeg-ajalt mõni lind võrku kinni ja mässib end korralikult sisse. Oleme kasutanud hernehirmutisi, aga neid linnud enamasti ei karda või harjuvad mõne aja pärast ära. Tegime pappkastist eriti hirmsa näoga hernehirmutise, kes sai nimeks Bellatrix. Võtsime ühe oma konstruktori küljest väikese päikesepaneeliga mootori ja monteerisime selle hernehirmutise kastist pea külge – mootor läks sisse, päikesepaneeli kinnitasime pealaele. Päikeseenergia abil hakkas mikromootor pöörlema, selle võlli külge kinnitatud jõhv käis vastu papist külge, nii tekkis põrin ja hernehirmutis hakkas värisema. Linnud hoidsid eemale. Ja mitte ainult linnud, ka naabrite kassid käisid sellest kaarega mööda. Järgmisel aastal on plaanis täiustada hernehirmutist suurema päikesepaneeliga ja lisada jõhvile plastist lapakas, mis tekitaks veel tugevama põrina ja liikumise. Ka materjali plaanime valida vastupidavama kui papp.

Leiutised 2019. aasta **õpilasleiutajate riiklikult konkursilt**. Otsiti ideid, mis aitavad lahendada igapäevaelu probleeme. Konkurssi korraldab Eesti Teadusagentuur.

Tegime pappkastist eriti hirmsa näoga hernehirmutise.

Puugiandur

Juss Vahtre
Tõrva Gümnaasiumi 7.a klass

Paljudel inimestel on lemmikloomadeks koerad ja kassid. Varakevadel ja suvel tabab paljusid lemmikloomaomanikke üks ebameeldiv kohustus – eemaldada koerte või kasside küljest puuke.

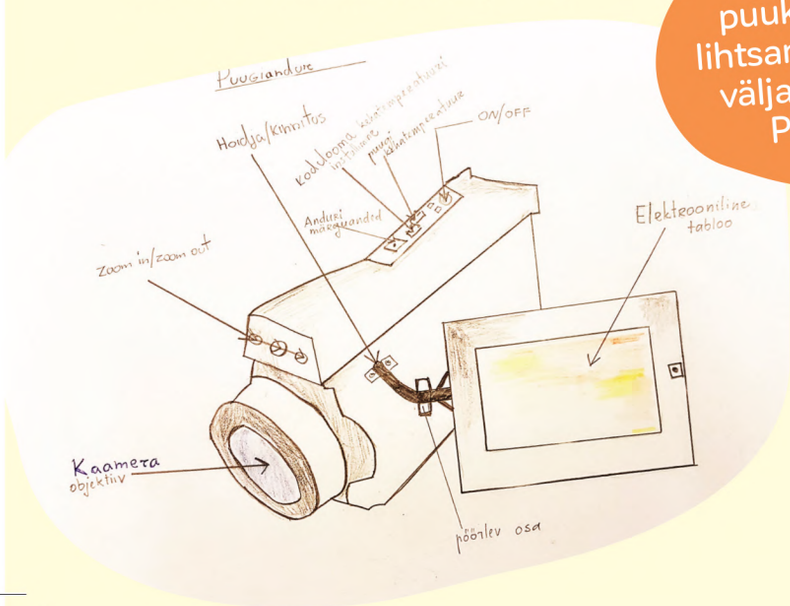

Et teha puukide otsimine lihtsamaks, mõtlesin välja leiutise nagu Puugiandur.

Selleks, et teha puukide otsimine lihtsamaks, mõtlesin välja leiutise nagu Puugiandur. Puugiandur töötaks sarnaselt infrapunakiirgusandurile. Teame, et kõik kehad, sõltumata nende materjalist või temperatuurist, kiirgavad soojuskiirgust. Infrapunakiirguse abil on nimelt võimalik mõõta kehade temperatuuri: selleks on olemas infrapunatermomeetrid. Selle mõõteriista optiline süsteem laseb läbi infrapunase kiirguse ja koondab selle spetsiaalsele tundlikule vastuvõtjale (detektorile). Viimane muundab talle peale langeva kiirguse intensiivsuse elektrivooluks, mille tulemus näidatakse mõõteriista tablool kiirgava keha temperatuurina. Infrapunatermomeetriga saab mõõta keha temperatuuri ilma objekti puudutamata. Lugem saadakse peaaegu hetkeliselt mõõteriista elektroonilisele tabloole. Puugiandurisse on juba eelnevalt sisse programmeeritud puugi kehatemperatuur. Kodus lemmikloomade kontrollides, annab Puugiandur märku, kui puugi kehatemperatuur lemmikloomade kehalt/karvastikust leitud.

NATUKE PIINLIK LUGU

Tekst ja fotod
Marge Pärnits

Mustikat mäletate? Tema on see väike veidi kelmi näoga kutsikas, kes reisis kaugelt Soomest Eestisse, seadis end siia sisse ja otsustas inimesi dresseerida. Aga kas te teate, mis on inimeste dresseerimise juures kõige raskem? Muidugi see, et inimesed ei saa korralikult koerte keelest aru.

Milline on koerte keel ja kuidas seda õppida? Raamatutes öeldakse, et koer teeb *auh-auh*. Kui see raamat on mõnes teises keeles, võib ta teha ka *wuff-wuff* või *gav-gav* või isegi *guau*.

Kui Mustikas oskaks rääkida inimeste keeles, siis ta ilmselt ütleks, et kõige raskem on inimestele õpetada seda, et kutsikas võib öelda asju ilma häält tegemata. Vaadates inimest läbitungiva pilguga. Kolistades tühja söögikausiga. Kraapides põrandasse auku. Püüdes lauajalgu läbi närida.

Te ei ole kuulnud ilma sõnadeta rääkimisest? Mustikas näiteks ükskord rääkis nii, et seisis ilusti kahe tagumise jala peal püsti ja kraapis käppadega ust. Rumal inimene hakkas pahandama, et ei tohi ust lõhkuda. Aga Mustikal oli hoopis kange pissihäda, mitte ukse lõhkumise häda. Teisel korral juhtus nii, et Mustikas rebis oma pesa põhja ribadeks ja pesa sees olnud vatiin lendas kõik mööda tuba laiali. Inimene muidugi küsis, et miks sa nii tegid. Aga Mustikal oli igav, sest inimene tegi arvutis väga tüütut tööd ning üldse ei mänginud väikese rõõmsa koeraga. Ükskord aga Mustikas pissis keset põrandat hiigelsuure loigu ning inimene ütles, et miks sa välja ei küsinud. Aga Mustikas küsis küll – ta istus juba ammu hiirvaikselt ukse kõrval ja vaatas üksisilmi ukselinki. Lihtsalt keegi ei märganud seda.

Muide, seda pissimise asja on inimestele erakordselt raske õpetada. Inimesed arvavad millegipärast, et pissimine tähendab lihtsalt õue minekut ja loigu tegemist murule või puu alla. See pole aga sugugi nii! Õige loigu jaoks on vaja õiget kohta. See peab lõhnama ja võib-olla on see hoopis kaugemal, kui see koht, mida inimene pakub. Mõnikord võiks selle juures olla natuke naabrite kassi lõhna, aga mõnel päeval sobib hoopis lillepeenar. Mõnel päeval tahaks enne süüa ja siis alles õue ning mõnel päeval just vastupidi. Pissimine on tegelikult nagu teistele koertele kirjutamine: „Mina olin siin. Täna sõin konservi. Tervitan, Mustikas".

Nii et siis ... natuke piinlik lugu nende inimestega. Jätavad mulje, nagu oleksid käinud koolides ja ülikoolides, kuid tegelikult ei oska isegi koerte keeles rääkida. Aga Mustika ausõna – kui inimesed lõpuks hakkavad kutsikast aru saama, on nendega siiski päris mõnus koos elada.

FRED-ERIK JOHANSON
Kodulehekülg: mustkunstnik.ee
Facebook: facebook.com/MustkunstnikFredErikJohanson
Instagram: instagram.com/mustkunstnikfred
Youtube: Mustkunstiteater

Videot sellest, kuidas Fred seda trikki ise esitab, võid näha Hea Lapse kodulehel, Facebooki lehel ja Youtube'i kanalil.

PABERRÕNGATRIKK

Tekst ja fotod **Ande**

Mustkunstnik Fred-Erik Johanson on Hea Lapse lugejatele kindlasti juba tuttav. Seekord avaldab ta ühe nipiga võistluse saladuse – sellise, mille mustkunstnik alati võidab.

Märtsi keskelt on tema Mustkunstiteatri uksed suletud olnud – koroona tõttu tuli kõik etendused ära jätta. Õnneks ei istunud Fred sel ajal käed rüpes. Kuna publikut saali lubada ei tohtinud, tuli esineda kaamerale. Nii saigi suurem osa Trikipoe toodetest üles filmitud ja nüüd saab kodulehel trikipood.ee vaadata ka videotutvustusi. Ühes tutvustustega said üles filmitud ka videoõpetused – neile pääseb ligi aga alles pärast mõne triki ostmist.

TRIKK

Fred on publiku hulgast lavale kutsunud kaks abilist, kellele teatab: „Nüüd teeme kõik koos ühe väikese võistluse!"

Tal on ette valmistatud kolm ajaleheribadest kokku kleebitud rõngast – igale osalejale üks.

„Te peate rebima selle keskelt pooleks, nii et ühest rõngast saab kaks," selgitab mustkunstnik reegleid. „Võitja on see, kes hoiab esimesena ühes käes üht rõngast ja teises käes teist."

Kui võistlejad on valmis, loeb Fred: „Üks, kaks, kolm, läks!" ning kõik hakkavad hoogsalt rõngaid pooleks rebima.

Kuigi mõlemad vabatahtlikud lõpetavad rebimise enne mustkunstnikku, ei saa kumbagi võitjaks lugeda. Võidu tingimuseks oli, et rebides ühe rõnga pooleks, peaks sellest saama kaks.

st,
eda
ab,
Lapse
booki
be'i

Ometi see nii ei ole. Võistlejad ei proovigi hämmastust varjata – ühel on käes kaks omavahel läbi põimunud rõngast ja teisel üks, kaks korda suurem rõngas!

Lõpuks lõpetab ka mustkunstnik rebimise – pole kahtlustki, et just tema on võitja. Olgugi et viimasena, on temal õnnestunud ainsana ühest rõngast saada kaks.

TRIKI SELGITUS

Nagu juba ilmselt arvata võid, peitub triki saladus ajalehest rõngastes. Need olid kõik erinevalt kokku kleebitud ning seetõttu oli ka rebimisel tekkiv tulemus erinev.

Esmalt lõikas Fred ajalehest kuus võrdse pikkusega riba.

Et rõngad saaks suuremad, kleepis ta ribad ühte otsa pidi kahekaupa kokku. Nüüd oli tal kolm pikka riba.

Et piki keskjoont rebides tekiksid erisugused rõngad, kleepis Fred ribade lahtised otsad erinevalt kokku. Endale tehtud rõngas oli täiesti tavaline – selle otsad liimis ta lihtsalt kinni. Kui see keskelt pooleks teha, saab kaks rõngast.

Järgmise riba ühte otsa keeras ta enne liimimist 180 kraadi ehk pool pööret. Kui ta oli otsad kinni liiminud sai ta Möbiuse lehe – erilise pinna, millel on ainult üks külg ja üks serv. Kui selline rõngas piki keskjoont pooleks teha, tekib üks, kaks korda suurem rõngas.

Kolmanda riba ühte otsa pööras ta 360 kraadi ehk terve pöörde. Selliselt kokku kleebitud rõnga poolitamisel tekib kaks teineteisega seotud rõngast.

LEMMIKRETSEPTI VOLDIK

Mõnus suvine marjakook valmib kiiresti, kui lihtne retsept on käepärast. Tee omale retseptivoldik. Saad selle lauale püsti panna ja retsepti lugedes koogitaina hõlpsalt valmis teha, kui magusaisu peale tuleb.

Sul on vaja: A3 joonistuspaberit, vildikaid või pliiatseid, kääre, joonlauda.

1 Voldi A4 joonistuspaber pooleks ja kumbki pool omakorda pooleks.

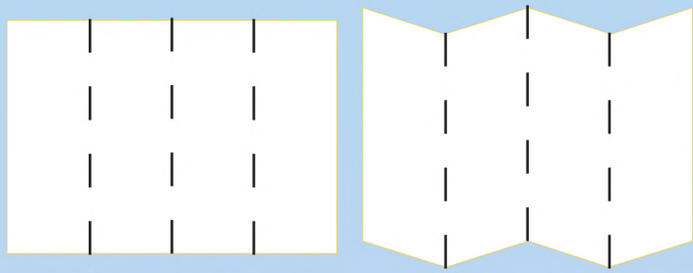

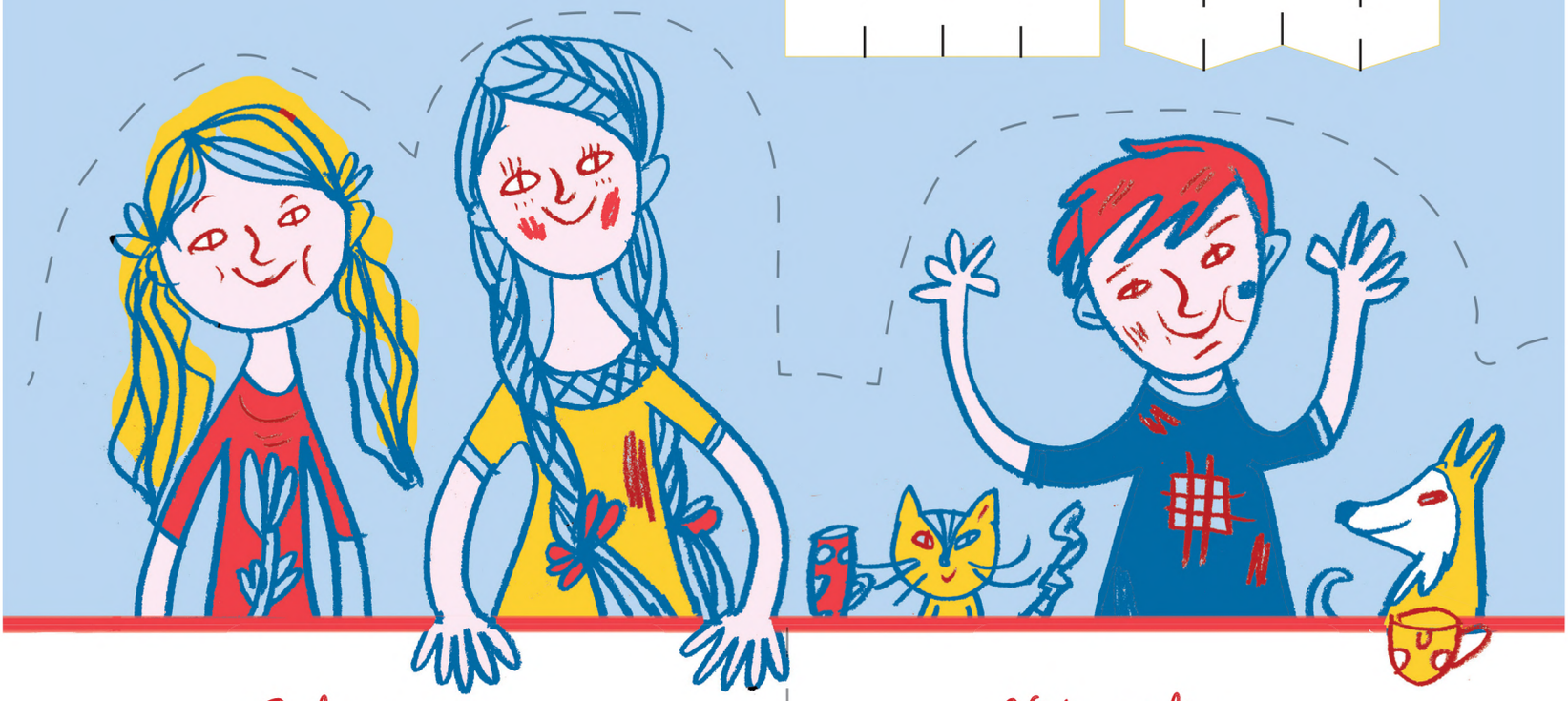

Sul on vaja:

1 muna
1 dl suhkrut
100 g võid
1 dl keefirit
2 dl jahu
1 tl küpsetuspulbrit
3–4 dl marju

Võta välja:

või sulatamise nõu
koogivorm
mõõduklaas
puulusikas
tainakauss

2 Tõmba umbes paberi keskkohta joonlaua abil kriips. Joonista kriipsust ülespoole oma pere, sõbrad ja koduloomad. Nad istuksid justkui laua ääres ja ootaksid maitsva koogi valmimist. Lõika voldiku ülemine serv mööda tegelaste piirjooni. Väga täpselt ei ole vaja.

3 Kriipsust allapoole kirjuta retsept samuti, nagu on kirjutatud siin lehel punasest joonest allpool.

Meisterdas Juhan Toots
Meisterdamist õpetas Kertu Sillaste

4 Selline retseptivoldik on tore kingitus. Lahkele kinkijale tehakse kindlasti kooki ka.

Koogi küpsetamiseks kutsu täiskasvanu appi!

Nipp

Võid retsepti ka siit ajakirjalehelt paljundada ja oma voldikule kleepida.

Tee nii:

- Keera ahi 180 kraadi peale sooja.
- Pane vormi küpsetuspaber.
- Sulata või.
- Sega taina ained kokku.
- Vala tainas vormi.
- Lao taina peale marjad.
- Küpseta kooki 180-kraadises ahjus 20–25 minutit.

Illustratsioon **Liis Roden**

Missugusesse majja sobiksid sina? Vasta küsimustele ja märgi vastuste ees olev number üles.

HARRY POTTERI RADADEL

Sigatüüka Nõiduse ja Võlukunsti Kooli õpilasi jagas Sõõlamiskübar majadesse vastavalt iseloomuomadustele. Mõnikord oli kübar raske ülesande ees, sest tegelane oleks võinud sobida mitmesse majja.

A) Sa sallid kõige vähem olukorda, kui teised peavad sind ...

1. ... ükskõikseks
2. ... araks
3. ... rumalaks
4. ... tavaliseks

B) Kui sul oleks võluloits, mis annaks sulle ühe neist omadustest, missuguse valiksid?

1. Tundud eakaaslastele alati armastusväärne
2. Sul on kaaslaste seas hea kuulsus
3. Sa oled tuntud tarkuse poolest, sinu nõu võetakse kuulda
4. Sul on teiste üle mõjujõudu

C) Kõige rohkem sooviksid teistele paista ...

1. ... usaldusväärsena
2. ... meeldivalt julgena
3. ... austusväärselt targana
4. ... kõige poolest kadestamisväärsena

D) Kõige raskemini talud ...

1. ... üksindust
2. ... ebaõiglust
3. ... igavust
4. ... kaotust

E) Kujutle, et tahad kahe sõbraga ületada silda, mida valvab koletis, kellega tuleb enne silla ületamist võidelda. Mida teete?

1. Otsustate kõik kolmekesi võidelda
2. Võtad võitlemise enda ülesandeks
3. Tõmbate liisku, kes võitleb
4. Kavaldad koletise üle ja lipsad üle silla

F) Missugusesse võlukunstikooli majja eelistaksid kuuluda?

1. Sõbralikkuse poolest tuntud Hufflepuffi
2. Vapruse poolest tuntud Gryffindori
3. Tarkuse poolest tuntud Rawenclawi
4. Edukuse ja mõjukuse poolest tundud Slytherini

Liida punktid kokku ja leia oma maja!

6–9

Hufflepuffi maja elanikel on igasuguseid omadusi, kuid eelkõige on nad lojaalsed, õiglased, pehmed, sõbralikud ja rahulikud. Nad on turvalised ja head – sellisest sõbrast unistavad kõik. Samal ajal on nad ka töökad ja uhked. Cedric Diggory oli hufflepufflane, aus ja õilis. Ka Neville Longbottom oleks soovinud meelsasti Sigatüükasse tulles hoopis Hufflepuffi saada, sest temaski on kõik need omadused esindatud. Sõõlamiskübar aga leidis temas paraja hulga seiklushimu ja vaprust.

10–15

Gryffindori majja määras Sõõlamiskübar julgeid, vapraid, õilsaid ja rüütellikke noori, kes on kohe valmis seiklustesse sööstma. Gryffindoris kasvatasid vaprust ja õilsust Harry, Hermione, Ron ja kõik teised Weasleyd. Ka Hagrid oli õppides Gryffindori elanik, gryffindorlastel on teisigi silmapaistvaid omadusi, mille poolest nad sobiksid ka teistesse majadesse, siiski peavad nad ise oluliseks julgust.

16–20

Ravenclaw' maja koondas tarku ja erilise intellektiga hiilgavaid noori. Neile on tähtis tarkus, ratsionaalsus ja järjepidevus. Ka Hermione oleks tarkuse ja õppimisvõime poolest siia sobinud, sest talle meeldis – nagu enamikule Rawenclaw' elanikele – välja näidata oma tarkust. Ravenclaw' elanikest võib esile tuua kauni ja targa Cho Changi ja Luna Lovegoodi.

21–24

Slytherini määras Sõõlamiskübar ambitsioonikaid, liidriomadustega noori, kelles oli paras annus lojaalsust, uhkust, kindlameelsust ja kavalust. Slytherinist on pärit mõni raamatu tumedaim tegelane, nagu Tom Riddle ja perekond Malfoyd. Siiski ei tasu kõiki ühte patta panna, Sõõlamiskübar leidis ka Harry Slytherini sobivaks. Slytherinist on pärit näiteks Severus Snape, kelle lojaalsus on kahtlemata sügav ja püsiv.

Testi koostas **Merit Lage**

Kas teadsid?

- Harry Potteri sarja esimene raamat „Harry Potter ja tarkade kivi" ilmus 1997. aastal. Peategelane on noor võlur Harry Potter. Kokku on sarjas ilmunud seitse osa, igaüks neist räägib ühest õppeaastast Sigatüüka koolis.
- Harry Potteril ja sarja autoril J. K. Rowlingil on sama sünnipäev: 31. juuli.
- Mõte kirjutada Harry Potterist tuli J. K. Rowlingule rongiga Manchesterist Londonisse sõites. Raamatu käsikirja lükkas alguses tagasi 12 kirjastust. Lõpuks nõustus selle avaldama pisike kirjastus Bloomsbury.
- Eestis annab sarja raamatuid välja kirjastus Varrak.
- Rowlingi päris eesnimi on Joanne. Initsiaale J. K. soovitas kasutada kirjastus, et autor oleks anonüümne. Kardeti, et teos ei ole populaarne, kui võluriloo autor on naine.
- Sarja raamatuid on maailmas müüdud üle 450 miljoni eksemplari ja tõlgitud 78 keelde.
- Eesti keelde on Potteri lood tõlkinud Krista ja Kaisa Kaer.
- Sarja kodulehelt **www.wizardingworld.com** leiad palju põnevat!

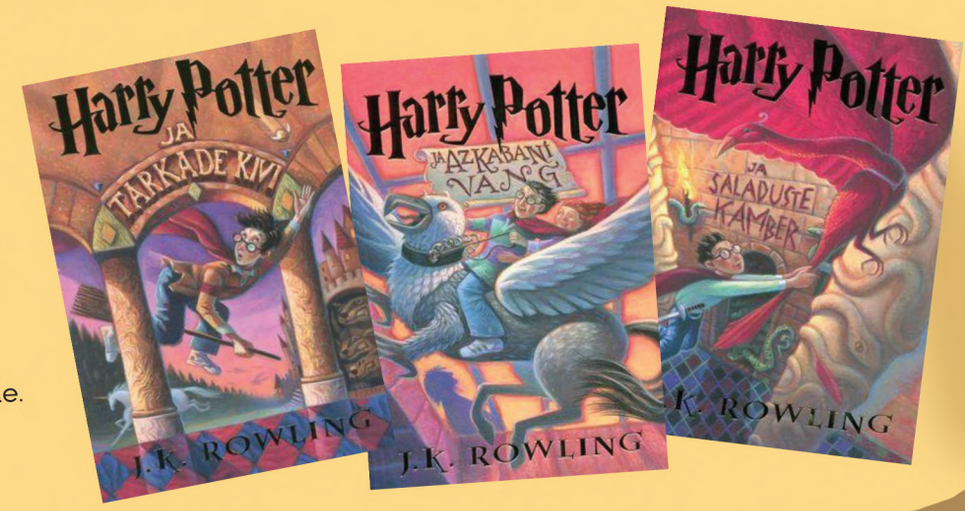

Fotod **Tiiu Suvi, Liisi Sikka**

PESTO-MAKARONID

Mia Mai Seppel

Kui klassikaline punane makaronikaste on ära tüüdanud, proovi pestot. Särtsakas, vitamiinidest pakatav ja põnevat rohelist värvi. Tõeline metshaldja roog! Pesto on üks toitudest, mille puhul kogus pole oluline. Seda tuleb teha südame järgi. Eriti vahva on see, et iga pestolaar maitseb pisut omamoodi. Pesto on kõige mõnusam suvel, kui aed lokkab maitsetaimedest. Linnaasukatel soovitan ette võtta retke turule, kus roheline kraam on kõige värskem.

VAJA LÄHEB:

* 200 g lemmik-makarone, mina kasutasin spagette
* suur peotäis basiilikut
* suur peotäis peterselli
* poole sidruni mahl
* 70 g parmesani
* 2–3 küüslauguküünt
* 4 sl oliiviõli
* 100 g kooritud mandleid või piiniaseemneid
* soola ja pipart

- Aseta kooritud küüslaugu-küüned ja mandlid või piiniaseemned kann-mikserisse ja hekselda kergelt läbi.
- Pese basiilik ja petersell hoolikalt ning pane kann-mikserisse. Kasuta ära ka taimevarred.
- Lisa kõik ülejäänud koostis-osad (riivitud parmesan, sidrunimahl, oliiviõli, sool ja pipar) kannmikserisse ja surista, kuni tekib teraline mass. Vahepeal võid segu lusikaga segada, kuid võta enne juhe seinast. Ole masinaga toimetades väga ettevaatlik!
- Täida pott poolenisti veega ja aseta kuumale pliidile. Kui vesi hakkab kõvasti mulisema, vala makaronid potti. Lisa pool teelusikatäit soola. Keetmis-aeg on pakendil kirjas, harilikult on see 10 minuti ringis.
- Kui makaronid on pehmed, pane sõel kraanikaussi ja kurna ettevaatlikult.
- Vala pesto makaronidele ja sega läbi.
- Serveeri sektoriteks lõiga-tud sidruni, maitserohelise ja riivitud parmesaniga.

LASTEEKRAAN.EE

Suvevaheaeg võtab põneva pöörde

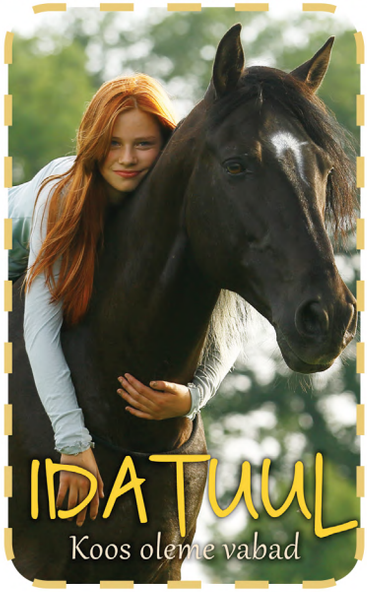

Filmi **„Idatuul"** tegelased Mika (14) ja tema parim sõbranna Fanny (13) ootavad aasta parimat sündmust: suvelaagrit! Ainus probleem on selles, et Mika peab ära tegema lõpueksamid, aga juhtumisi ei ole ta just kõige parem õpilane. Tema ema ja isa on aga lausa geeniused, kes pole mitte kunagi mitte milleski läbi kukkunud. Seda suurem on nende šokk, kui see Mikaga eksamitel juhtub. Suvelaagri võib Mika nüüd ära unustada. Fannyle, kes on lootnud vaheaja koos sõbrannaga laagris veeta, on see loomulikult suur pettumus. Mika saadetakse hoopis maale range vanaema tallidesse, kus ta peaks terve suve õppima, et sügisel järeleksameid teha. Mika otsustab halvast olukorrast parima võtta ega kavatse veeta päevi toas raamatuvirnade keskel. Ratsutada ta ei oska ega tea ka midagi hobustest, aga avastab peagi, et tal on loomadega täiesti eriline side. Eriti tõrksa ja metsikuvõitu täku Idatuulega. Kui Mika saab teada, et tallid on pankroti äärel ja Idatuul kavatsetakse müüa kohalikule lihunikule, otsustab ta koos tallipoiss Samiga midagi ette võtta.

Lummav seiklusfilm

Suurejooneline seiklusfilm, mille tegevus toimub Svalbardi lähistel Põhja-Jäämeres – kohas, kus talvetormid möllavad ja päikesevalgus kustub. 13-aastane Julia ning tema 8-aastastest kaksikutest õde Ida ja vend Sindre satuvad traagilise eksituse tõttu üksikule Poolkuu saarele. Keegi ei tea, kus nad on, lapsed ise kaasa arvatud. Lastel tuleb ületada nii oma hirmud kui ka saarel valitsevad ohud: metsikud loomad, raevukas ilm, toidupuudus. Ka tuleb leida viis maismaaga ühenduse saamiseks. Kuid nad õpivad kiiresti, kuidas väljakutsetega toime tulla. **„Operatsioon Arktika"** pakub poolteist tundi puhast põnevust ja lummavaid looduskaadreid, mis ei jäta külmaks ei lapsi, vanemaid ega ka vanavanemaid.

Õpetaja on konn

„Mõnikord olen ma konn. See on minu saladus. Keegi peale teie ei tohi seda teada." Sita, Wouter ja teised õpilased naeravad. Nad on veendunud, et õpetaja tegi head nalja. Kuni ta ühel päeval, veetaimed juustes, klassi astub. Ta riided on märjad ja rebenenud ning ta väidab, et teda ründas toonekurg. Sellest saab alguse naljakas ja põnev seiklusfilm **„Õpetaja Konn"**.

VÄIKE JUUNIRIIN

1. Eesti Rahva Muuseumi muinasjutunäitus kannab pealkirja ...

a. ... „Elas kord ...”
b. ... „Seitsme maa ja mere taga”
c. ... „Lendav vaip”

2. Kristel Aaslaid on pärit ...

a. ... Kärdlast
b. ... Kuressaarest
c. ... Võrust

3. Sten Roosi muinasjutuvõistlus toimus ...

a. ... 10. korda
b. ... 25. korda
c. ... 28. korda

4. Raamatu „Tüdruk, kes jõi kuud” on kirjutanud ...

a. ... Kelly Barnhill
b. ... Reeli Reinaus
c. ... Valija Zinck

5. Herbaarium on ...

a. ... ilus aed
b. ... kuivatatud taimede kollektsioon
c. ... magustoit

6. Mika ja Fanny on tegelased filmist ...

a. ... „Õpetaja Konn”
b. ... „Idatuul”
c. ... „Operatsioon Arktika”

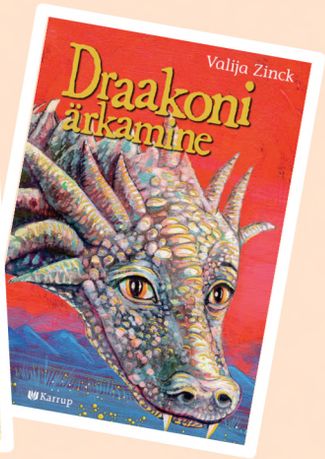

Õigesti vastanute vahel loosime välja auhinnaraamatuid!

Ootame vastuseid **5. juuliks 2020** e-posti aadressil **healaps@healaps.ee** või postiaadressil Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn.
Lisa vastusele oma vanus ja elukoht!

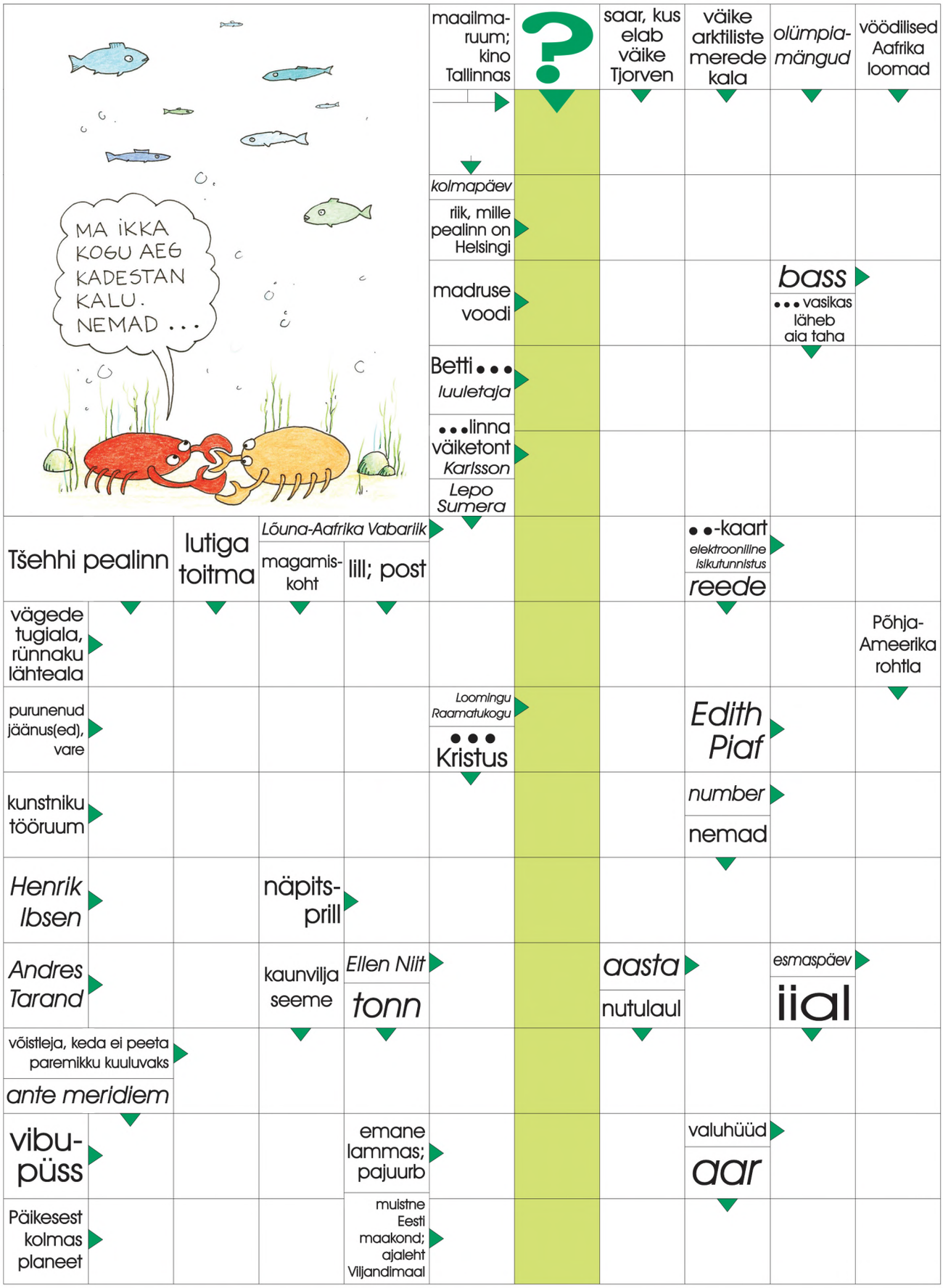

Ristsõna koostas **Ilmar Trull**

Ootame vastuseid **5. juuliks 2020** e-posti aadressil **healaps@healaps.ee**
või postiaadressil Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn.
Lahendajate vahel loosime välja vahvaid raamatuid!

JÄRJEHOIDJA

KUU VÕLUVÄGI

Kelly Barnhilli raamat **„Tüdruk, kes jõi Kuud"** räägib tüdrukust nimega Luna. Ja see tüdruk jõi Kuud. Mis mõttes? On see üldse võimalik? Selles raamatus on. Kuuvalguses on midagi ligitõmbavalt imelikku. Soos on midagi hirmutavalt imelikku. Lunas on midagi imeliselt imelikku, kuid see võib tekitada enneolematu katastroofi. Protektoraadi nimelise linna elanikud viivad igal aastal metsa esmasündinu. Ta ohverdatakse Nõiale, et too linna ei ründaks. Kuid Nõid Xan pole üldse pahatahtlik. Ta päästab ohvriks toodud lapsed, toidab neid tähevalgusega ja viib nad seejärel teise linna hoolivate perede kasvatada. Lunale on aga määratud teistsugune saatus. Xani vea tõttu joob Luna beebina Kuud, mitte tähevalgust. Tüdruk saab erilise võluväe, mis avaldudes on ettearvamatute tagajärgedega ja raskesti ohjeldatav. Seetõttu otsustab Xan Luna ise üles kasvatada ja vastutada kõikide tagajärgede eest. Nii asubki Luna elama soosse koos Xani, toreda sookoletise ja väikese draakoniga. Protektoraadi linnas elab aga noormees Antain, kes otsustab päästa inimesed „kurja" Nõia valitsuse alt. Siit saavad alguse seiklused! Raamatu on tõlkinud **Anna-Magdaleena Kangro**.

Gerda Lepik, Antsla Gümnaasium, 8. klass

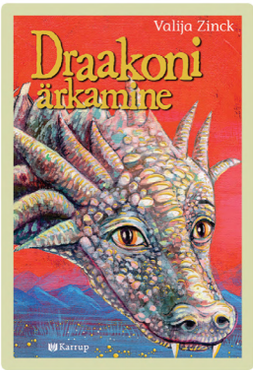

DRAAKON SUURLINNAS

„Draakoni ärkamine" on saksa lastekirjaniku **Valija Zincki** raamat. Draakoni-raamatu tegevus toimub keset Berliini ja jääb mulje, et on tavaline seiklusjutt. Ainuke, mis on eripärane, on see, et peategelaseks olev loomake ei ole kass või koer, vaid draakonibeebi Kurmo, kes käitub nagu väike laps, natuke kardab, natuke jonnib, natuke tahab kaissu. Draakon sattub korterelamusse salapärastel asjaoludel, sest lennujaamas aetakse sassi kaks roosat kohvrit, millest ühes on salapärane muna. Uus omanik proua Tossilo armastab Kurmot väga ega taha temast enam ilma jääda, aga muidugi on keegi paha, kes teda tagasi tahab ja sellest tuleb põnevaid põgenemisi. Oodata on ka teist osa. Raamatu on tõlkinud **Eve Sooneste**. Illustreeris **Annabelle von Sperber**.

Ell Juhani, Mustamäe Gümnaasium, 3.a klass

KAISA AITAB ISA

Reeli Reinausi raamat **„Kuidas mu isa endale uue naise sai"** räägib Kaisast ning tema isast. Kaisa kaotas oma ema, kui oli alles väike. Lugu algab ühel õhtul, kui isa Sten tuleb töölt ning soovib Kaisalt teada, mida tüdruk arvaks sellest kui isa uuesti abielluks. Kaisa on igati valmis isa toetama. Väga keeruline on leida õiget partnerit, sest igasuguseid inimesi oma harjumustega on väga palju. Näiteks võib raamatust lugeda erinevatest naistest: idudesööjast, koerale pühendujast, horoskoopidesse uskujast, bioloogilise kella tähtsustajast, tolmuotsijast, soorollide vihkajast jne. Tore oli lugeda Kaisa ja isa suhtest. Isa jagas oma tegevusi ja mõtteid Kaisaga. Kaisa oli talle toeks ning andis ka ideid. Näiteks palus Kaisa isal välja mõelda nimekiri omadustest, mis peavad naisel olema. Lisaks soovitas Kaisa isal kirjutada valmis küsimused, mida naistelt küsida. Raamatu illustreeris **Marja-Liisa Plats**.

Berit Biene, Türi Põhikool, 5.b klass

Ilueedi, nõiaella, venivillem, pläräläraleenu, tobujuss ja piripilliliisu on kõik sellised naljanimetused, mis sisaldavad inimese eesnime. Kas sa ka mõnda sellist nimetust tead?

tüdruk arvaks sellest

Illustratsioon **Liis Roden**

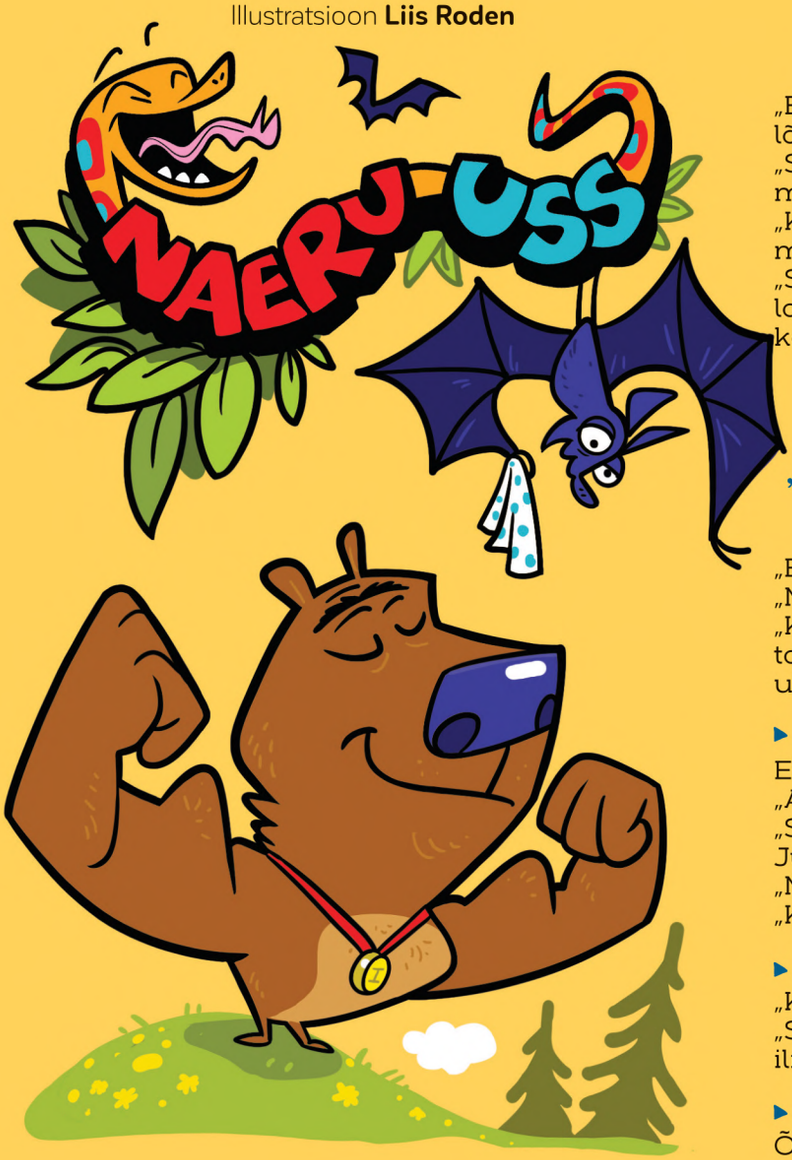

Nahkhiir ja karu vaidlevad, kumb on hirmsam.
„Murran puid ja möirgan nii, et inimesed jooksevad hirmunult minema," ütleb karu.
„Aevastan ja köhin nii, et inimesed jooksevad hirmunult minema," teatab nahkhiir.

▶ ▷ ▶

Kaks esimese klassi poissi arutavad.
„Tead, mu ema on ikka päris vana."
„Miks sa seda arvad?"
„Tema ajal ei olnud isegi koduõpet veel leiutatud ja lapsed käisid suveni koolis."

▶ ▷ ▶

Vestlus jätkub.
„Kas teadsid, et õpetajad töötavad päikesepatareide peal."
„Kust sa seda võtad?"
„Nad peavad ju ennast terve suve laadima."

„Ema, mul kõht valutab," kurdab Juku lõunalauas.
„See on sellepärast, et sul on kõht tühi. Söö midagi, see aitab!"
„Kas te saaksite natuke rääkida, mul pea valutab!" pahurdab isa.
„See on sellepärast, et su pea on tühi," lohutab Juku. „Loe kõigepealt mu kooliõpikut, see aitab!"

„MIKS PARDID UJUVAD?"
„NEIL EI ULATU JALAD PÕHJA."

„Elu külmkapis võib olla hirmus."
„Miks?"
„Kujuta ette, et tahad olla rahulikult oma toas, aga keegi teeb iga natukese aja tagant ukse lahti ja jõllitab sind mitu minutit järjest."

▶ ▷ ▶

Ema astub pahaselt Juku segamini tuppa:
„Alles oli siin kõik korras!"
„Siin on nüüd vanasõnaline kord," teatab Juku.
„Mis asi?"
„Kes otsib, see leiab!"

▶ ▷ ▶

„Kes on maailma kõige laisem inimene?"
„See, kes läheb kiikuma ainult tuulise ilmaga, sest siis ei pea ise hoogu tegema."

▶ ▷ ▶

Õpetaja selgitab veebitunnis ülesannet.
„Palun pange mikrofon sisse, me ei kuule teid," ütleb üks õpilane.
„Vabandust, ma ei teadnud, et keegi kaasa teeb."

▶ ▷ ▶

Tuviema tuleb töölt koju ja riidleb pojaga:
„Kogu pesa on jälle täis kakatud! Ma olen ju sada korda öelnud, et sa oled suur ja võid juba Raekoja platsil potil käia."

REIS MARSILE

Tunned huvi kosmosereisi vastu Marsile? Selgub, et seda on üsna lihtne teha … Wadi Rumis (Jordaania) on üles seatud kosmosest inspireeritud telklaager. Punasele liivale püstitatud laagri rajaja sultan Al-Nawafleh sai inspiratsiooni 2015. aastal Oskari pälvinud filmist „Marslane". Lähim linn asub 60 kilomeetri kaugusel. Tegevused, millega laagris aega veeta saab, tunduvad küll üsna maised – kaameli seljas ümbruse uurimine ja öiste tähtede vaatlemine.

LIND VÕI KALA?

Selle aasta jaanuaris sai Euroopas lendamise loa vaalanäoline hiigelsuur lennuk. Nime BelugaXL kandev lennuk on 63 meetri pikkune ja 8 meetri laiune. Lennuk võib 51 tonni raskust koormat kandes lennata lausa 4000 kilomeetri kaugusele. Reisijaid kahjuks sellesse hiiglaslikku lennukisse ei võeta – tegemist on kaubalennukiga. BelugaXL on varasematest lennumasinatest klass kõrgemal – kokku on pandud teiste kaubalennukite parimad osad.

LAISELDA LAISKLOOMA SÜLES

Tooli või diivani peale istumisega tasub vahel ettevaatlik olla – mõni mööbliese võib metsikuks osutuda …
Lõuna-Aafrika disainer Porky Hefer valmistas hulga suuri kaisuloomade moodi toole. Nii saabki magada jääkaru kõhul või lesida laisklooma käppade vahel. Toolid disainis Hefer ohustatud liikide esindajate järgi, et juhtida neile tähelepanu. Loomakujuliste istmete näitusmüük oli heategevusliku eesmärgiga. Nii et – istu ja päästa ohustatud liike!

Fotod Wikimedia, dreamstime.com

MAIASMOKAST REKORDIMEES

Sääsed kuuluvad meie suveõhtute kutsumata külaliste sekka. Hea seegi, et meie kandi sääsed pole eriti suurt kasvu. Guinnessi rekordite raamatusse kantud maailma suurima sääse tiivaulatus on 11,15 cm ning ta esi- ja tagajala vaheline kaugus on 25,8 cm. *Holorusia mikado* nimelisse sääseliiki kuuluva rekordimehe püüdis 2018. aastal kinni Lääne-Hiinas Sichuanis asuva putukamuuseumi direktor Zhao Li. Entomoloogide sõnul leidub maailmas tuhandeid sääseliike ja neist ainult sada toitub verest. *Holorusia mikado* elu kestab vaid mõne päeva ja vereimemisega ta ei tegele, vaid toitub õienektarist. Sellest võiksid meiegi sääsed õppust võtta!

HEA LAPSE KLUBI

Maikuus jätkasime klubitegevust veebi teel. Teemaks olid uued põnevad maad.

Kui piirid kinni ja reisida keeruline, saame ette võtta retki raamatute abil. Võime kodust lahkumata lugeda reisikirjandust eri riikide, rahvaste, kommete ja nähtuste kohta. Ka mõnd tõlgitud ilukirjanduslikku teost lugedes saame palju teada selle maa kohta, kus tegevus toimub. Nii pääseme ükskõik kuhu ja laiendame silmaringi.

Kuid reisida võib ka nii, et paned silmad kinni ja vaatad, kuhu fantaasia sind viib. Selle juures on parim, et võid luua just sellise maailma, mis sulle kõige rohkem meeldib.

Hea Lapse klubis avastasid uusi maid **Paide Hillar Hanssoo Põhikooli 4.a** ja **Rakvere Põhikooli 4.a** klassi lapsed. Loodi uusi planeete ja riike, kus asukateks tulnukad, haldjad, päkapikud, pulgakommid ja paljud teised põnevad olevused.

Imedemaa, kus kõik on võimalik
Iti Mehide

Kommi- ja veepargimaa
Kaspar Pruual

Spordimaa
Rasmus Peets

Metsamaa
Greth Müürsep

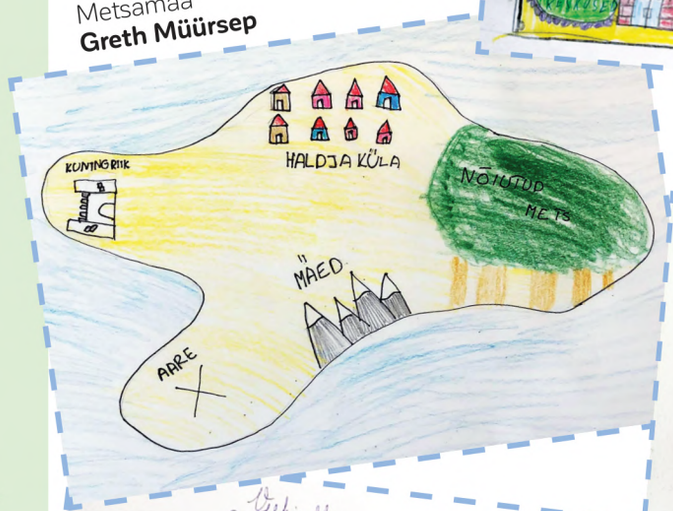

Püha must puu
Ruuben Reinaste

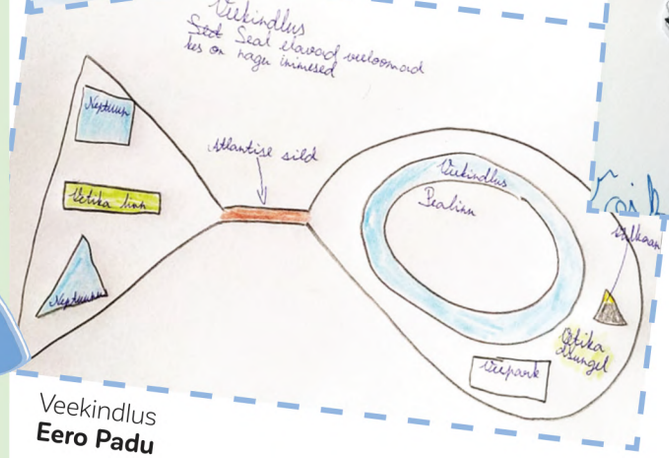

Veekindlus
Eero Padu

AUHINNA-SADU

Tere, head sõbrad!

On aeg kuulutada välja meie aprillikuu nuputamiste auhinnasaajad.
Võitjatega võtame ühendust!
Ristsõna lahendamise eest saavad auhinna **Heleene Anton** Võrust ja **Mia Valk** Muhust.
Viktoriini preemiaraamat läheb **Lagle Heinapuule** Tallinnast.
Lembitu mõistatuse auhinna võitis **Helga Strohmann** Tartust.
Libauudise leidis üles ja preemiaraamatu saab **Aaron Volmer** Tallinnast.

PALJU ÕNNE VÕITJATELE!
AITÄH KÕIGILE OSALEJATELE!

Triibu-Liine
Hea Lapse vapiloom

UUS VÕISTLUS

Küllap oled kuulnud võlukepikesest, seitsmepenikoormasaabastest, lendavast vaibast, nähtamatuks tegevast sõrmusest või lauakesest, mis end ise kattis. Neist ja paljudest teistest võluesemetest saavad abi muinasjutukangelased lugematutes lugudes, raamatutes ja filmides. Tartus Eesti Rahva Muuseumis on just praegu üleval muinasjutunäitus „Elas kord ...", kus avaneb terve fantaasiamaailm ja saadki lähemalt uurida muinaslugudest tuntud võluesemeid. Kõik need esemed tekitavad kuulajates-vaatajates unistusi: mul endal võiks see ju ka olla, küll siis lendaks, võluks või trikitaks!

* Mõtle välja täiesti **uus võluese**, mida võiksid isegi hea meelega kasutada!
* Joonista esemest pilt ja kirjuta juurde, millised võimed sel on.
* Saada töö **5. juuliks 2020** e-kirja teel **healaps@healaps.ee** või postiaadressil Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn.

Parimatele auhinnaks raamatud ja perepääsmed **Eesti Rahva Muuseumi**!

Muinasjutunäitus Eesti Rahva Muuseumis

TERE HOMMIKUST!

Autor **Thomas Scheileke**

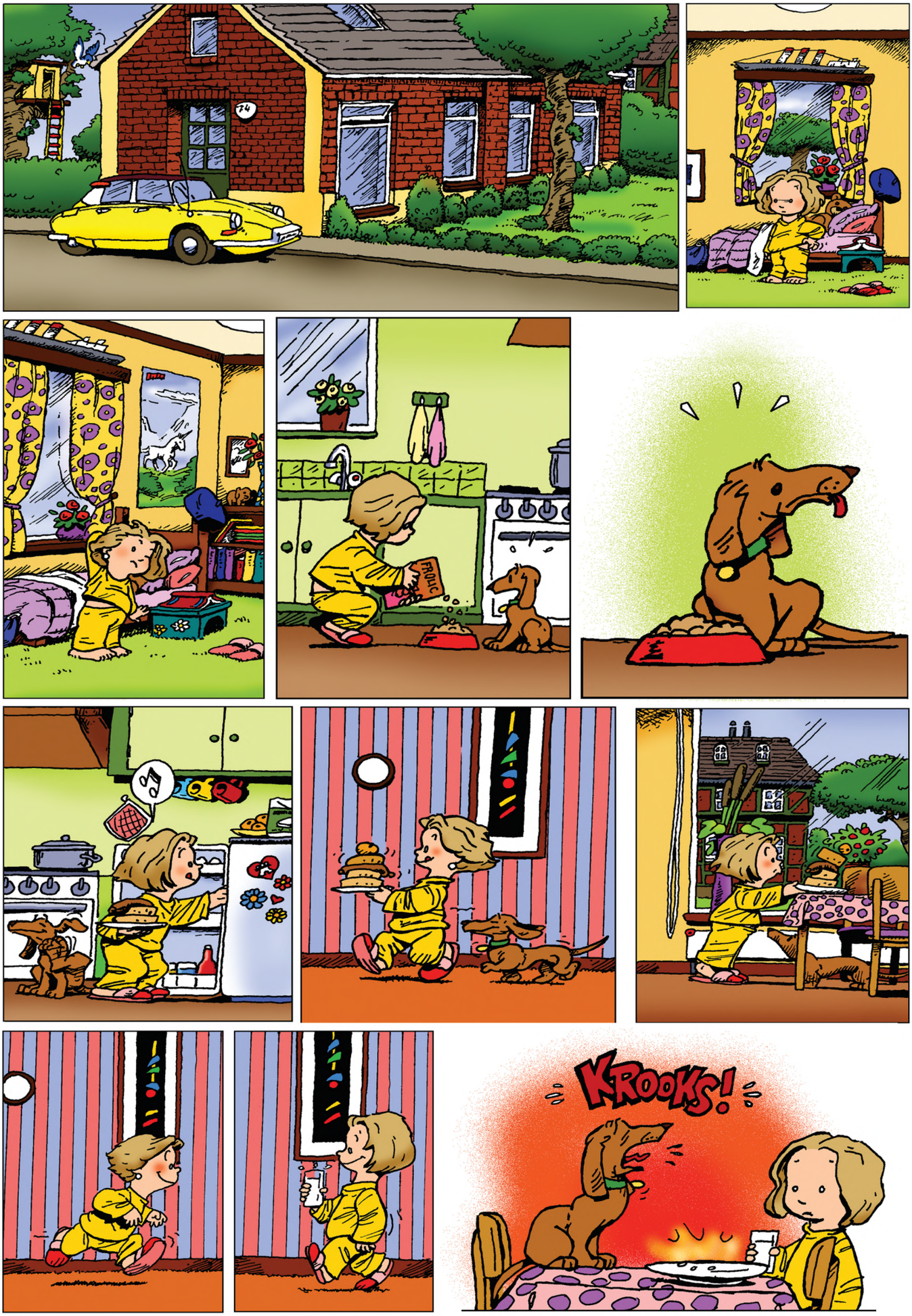

9 771406 134406 7